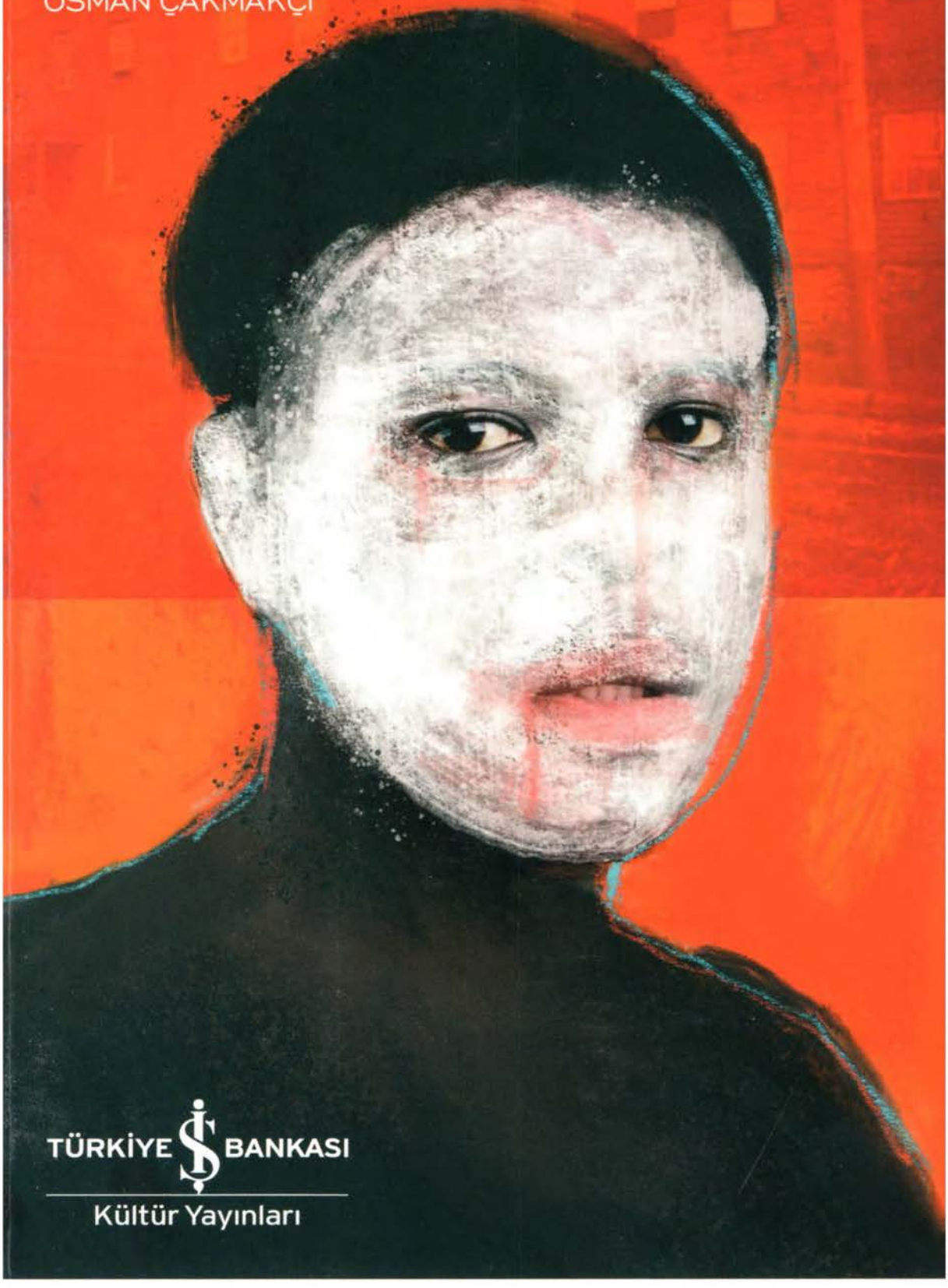
Modern Klasikler Dizisi - 139

STEPHEN CRANE

CANAVAR

İngilizce aslından çeviren:
OSMAN ÇAKMAKÇI

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 4595

STEPHEN CRANE
CANAVAR

ÖZGÜN ADI
THE MONSTER

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2017
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
DAMLA GÖL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
ALEV ÖZGÜNER

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM EYLÜL 2019, İSTANBUL

ISBN 978-605-295-941-1

BASKI: SENA OFSET AMBALAJ MAT. SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ
Maltepe Mah. Litros Yolu Sk. No:2/4 Matbaacılar Sitesi 2 Dk: 4Nb7
Zeytinburnu/İstanbul Tel. (0212) 613 38 46 Sertifika No: 45030

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

ÇEVİREN: OSMAN ÇAKMAKÇI

1965'te Trabzon'da doğdu. İstanbul Özel Darüşşafaka Lisesi'nde parasız yatılı okudu. Boğaziçi Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nden sonra İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi.

Modern
Klasikler
Dizisi - 139

Stephen Crane

Canavar

İngilizce aslından
çeviren: Osman Çakmakçı

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

I

Küçük Jim, o sırada 36 numaralı lokomotifti ve Syracuse ile Rochester arasında sefer yapıyordu. On dört dakika geç kaldığından son sürat ilerliyordu. Bu yüzden de çiçek tarhının köşesinden hızla dönerken, çekçeğinin tekerleği bir şakayığı parçaladı. 36 numara hemen yavaşladı ve çim biçmekle meşgul babasına suçlu suçlu baktı. Kaza yerine sırtı dönük olan doktor, çim biçme makinesini iterek yavaşça ileri geri yürümeye devam ediyordu.

Jim çekçeğin kancasını elinden bıraktı. Bir babasına, bir de mahvolmuş şakayığa baktı. En sonunda şakayığa doğru ilerleyip dik durmasını sağlamaya çalıştı ama sapı çok kötü incinmişti ve çiçek gevşekçe elinden sarkıyordu. Jim onu diriltemezdi. Bir kez daha babasına baktı.

Çok yavaşça çayıra doğru yürüdü ve üzgün bir halde çimleri tekmeledi. O sırada babası uğuldayan makineyle birlikte ilerliyor ve makinenin bıçaklarından yeni biçilmiş otlar saçılıyordu. Jim, alçak sesle "Baba!" dedi.

Doktor, çimenliği sanki bir papazın yanağıymış gibi özenle tıraş ediyordu. Bütün bir mevsim boyunca, yemekten sonra akşam vaktinin serinliği ve huzuru içinde burada çalışıp durmuştu. Vişne ağaçlarının gölgesi altında bile otlar güçlü ve sağlıklıydı. Jim sesini biraz daha yükseltti. "Baba!"

Doktor durakladı; makinenin rahatsız edici uğultusu kesilince vişne ağaçlarında kendi işleriyle uğraşan kızılgerdanların sesleri duyulabilir oldu. Jim'in elleri arkasındaydı ve parmakları bir kenetlenip bir açılıyordu. Bir kez daha, "Baba!" dedi. Çocuğun körpe ve gül rengi dudakları aşağı sarkmıştı.

Doktor, başını öne uzatıp sorgularcasına kaşlarını çatarak oğluna baktı. "Ne var, Jimmie?"

"Baba!" diye tekrarladı çocuk en sonunda. Sonra parmağını uzatıp çiçek tarhını gösterdi. "Orada!"

"Ne var?" dedi doktor, kaşlarını daha da çatarak. "Ne var, Jim?"

Çocuk, şiddetli bir zihinsel karmaşa yaşamış olabileceği kısa süreli sessizlikten sonra, yine parmağını uzatıp daha önce söylediği sözü tekrarladı: "Orada!" Babası bu sessizliğe büyük bir nezaketle saygı gösterdi. Daha sonra bakışlarını dikkatlice çocuğun parmağıyla gösterdiği yöne çevirdi ama hiçbir şey göremedi. "Ne demek istediğini anlamıyorum, Jimmie," dedi.

Görünüşe göre, anlatmak istediği şeyin önemi çocuğun kelime dağarcığını aşıyordu. Sadece, "Orada!" diye tekrarlayıp duruyordu.

Doktor bu durum üzerine kafa patlatsa da bir sonuca varamadı. En sonunda, "Hadi gel, göster bana," dedi.

Birlikte çiçek tarhına giden çimenliği geçtiler. Boynu bükük şakayığa birkaç metre kalmışken Jimmie koşuşturmaya başladı. "Orada!" Kelime ağzından neredeyse bir solukta çıkmıştı.

"Nerede?" dedi doktor.

Jimmie otları tekmeledi. "Orada!" diye tekrarladı.

Doktor tek başına ilerlemek zorunda kaldı. Biraz arandıktan sonra, kazaya uğramış boynu bükük çiçeği gördü. Arkasını dönünce, çocuğun az ötede bir yere gizlenip onun yüz ifadesini incelediğini fark etti.

Baba düşünüp taşındı. Bir süre sonra, "Jimmie, buraya gel," dedi. Çocuk, halinden belli olan sonsuz bir utanç içinde ortaya çıktı. "Jimmie, nasıl oldu bu?"

Çocuk, "Ben... ben... trencilik oynuyordum ve... birden... onun üzerinden geçtim," diye yanıtladı.

"Ne yapıyordun?"

"Trencilik oynuyordum."

Baba yeniden düşüncelere daldı. "Pekâlâ, Jimmie," dedi yavaşça, "bugünlük bir daha trencilik oynamasan iyi olacak sanırım. Sen de böyle mi düşünüyorsun?"

"Evet, efendim," dedi Jimmie.

Hükmün bildirilmesi sırasında çocuk babasının yüzüne bakmadı ve daha sonra başı öne eğik, ayaklarını sürüyerek uzaklaştı.

II

Jimmie'nin halinden, kendini gizlemek istediği anlaşılıyordu. Kalkıp ahıra gitti. Doktorun atlarına bakan zenci Henry Johnson faytonu süngerle siliyordu. Jimmie'nin geldiğini görünce dostça sırıttı. Bu ikisi yakın arkadaştı. Hemen her konuda aynı şekilde düşünüyorlardı. Elbette göze çarpan farklılıkları da vardı. Örneğin Henry'nin konuşmalarından çok zeki bir zenci olduğu anlaşılıyordu ve çok sayıda zencinin bir arada yaşadığı bu banliyöde belli bir saygınlığı ve ağırlığı vardı. Jimmie elbette ki bu şöhretin farkındaydı ama bunun kıymetini belli belirsiz takdir ediyor ve Henry'ye yönelik saygısını pek göstermiyordu, çünkü Henry zaten bu durumu takdirle karşılıyor ve kendine saygı duyuyordu. Ne var ki, onlar için Ay olan doktorla ilişkileri söz konusu olduğunda, kelimelere dökülmeyen tam bir uzlaşma içindeydiler. Jimmie ne zaman bir Ay tutulmasının kur-

banı olsa, Henry'nin kabahatleriyle kendisini teselli etmek için ahıra gidiyordu. Henry, ırkının verdiği esneklikle, kendisini o rezil olmuş kişiyle aynı seviyeye getiren bir günah bulabiliyordu. Mesela daha geçenlerde faytonun koşum kayışını takmayı unuttuğunu ve bu yüzden doktor tarafından azarlandığını hatırlayabilirdi. Ardından bu ikisi, kendilerini benzer ihanetlere karışmış kişiler olarak görür ve Ayları hakkında tek kelime etmeden sakin sakin sohbet ederlerdi. Öte yandan Henry, kimi zaman kesinlikle bu yaklaşımı reddetmeyi seçiyor ve Jimmie utanç içinde ortaya çıktığında onunla büyük bir maharetle uğraşarak kararlı bir tavırla doktorun öğretisinin kurallarını telkin ediyor ve Jimmie'ye bütün çirkin özelliklerini gösteriyordu. Jimmie dostunun bu halini bir iğrençlik olarak görmüyordu. Bu tavrı kabulleniyor, alçakgönüllülükle bunun gölgesi altında yaşıyordu; sadece hürmetini gösteren hareketlerle aziz Henry'nin gönlünü kazanmaya çalışıyordu. Onun bu tavrından etkilenen Henry, Jimmie yaptığı kötü şeyler yüzünden hâlâ korkmuş halde olsa bile zaman zaman onun fayton tekerinin üstünde sünger sıkarak eğlenmesine izin veriyordu.

Henry ceza olarak bir süreliğine çuval beziyle dolaştığında da Jimmie ona hiç patronluk taslamıyordu. Bu onun yaşının ve içinde bulunduğu durumun verdiği adalet anlayışından kaynaklanıyordu. Jimmie bunu bilmiyordu. Ayrıca Henry ata binebiliyordu ve Jimmie bunun ne muhteşem bir şey olduğunu ta iliklerinde hissediyordu. Koyunlar, inekler ve diğer harika şeylerle dolu çiftliklerin dört bir yana yayıldığı kır yollarında çıktıkları şahane yolculuklarda Henry, Ay'a bizzat yol gösteriyordu.

"Merhaba, Jim!" dedi Henry, süngerini havaya kaldırarak. Faytondan sular damlıyordu. Arada sırada ahırdaki atlar çam ağacından zeminde büyük bir gümbürtüyle tepiniyorlardı. Havada saman ve koşum takımı kokusu vardı.

Jimmie bir süre herhangi bir şeye ilgi göstermeyi reddetti. Morali çok bozuktu. Araba yıkamanın ne müthiş bir şey olduğunu bile hissedemiyordu. Henry bir taraftan çalışırken, bir taraftan da yan gözle ona bakıyordu.

"Babalık seni patakladı, di mi?" dedi Henry sonunda.

"Hayır," dedi Jimmie, savunmaya geçerek. "Patakladı."

Bu kaçamak yanıtın ardından, Henry kaşlarını çatarak çalışmaya devam etti. Çok geçmeden şöyle dedi: "Sana kaç bin kez saçma saçma işler yapma dedimdi, çiçeklere bulaşma dedimdi. Babanın bundan hiç hoşlaşmadığını biliyosun." Aslına bakılırsa, Henry çocuğa çiçeklerden hiç bahsetmemişti.

Jimmie kasvetli sessizliğini sürdürdü, bunun üzerine Henry faytonu yıkama işinde onu baştan çıkaracak hileler yapmaya başladı. Henry tekerleği döndürmeye başlayıp da sular sağa sola sıçrayana kadar çocuk yerinden kımıldamadı. Arabaların konulduğu ahırın kapı eşiğine oturup kalmıştı ama bu seremoninin başlangıcında ayağa kalkıp daireler çizerek faytona doğru ilerledi. Son kepazeliğinin anısını yavaş yavaş silen bir ilgiyle yapıyordu bunu.

Johnson ancak o zaman vazifesi Jimmie'yi etrafa sıçrayan sulardan korumak olan bir adamın ciddiyetini sergileyebildi. "Dikkat etsene, çocuk! Dikkat et! Pantolun paçalarını su içinde bıraktın. Anan bu saçmalığa kesin izin vermezdi, biliyo huyunu. Pantolu su ettiğini fark etmedimdi ki ben, işte şimdik Bağyan Trescott gözünü bana dikiverir. Ama hiç bişey yapmadım ben."

Çok rahatsız olmuş gibi konuşuyordu ama aslında hiç de sinirli değildi. Ses tonu onun saygınlığının bir parçasıydı yalnızca. Gerçekte çocuğun orada durup ahırda yaptığı işlere tanıklık etmesinden her zaman mutluluk duyuyordu. Üstelik koşum takımının ne kadar güzel cilalandığı ya da

bir atın ne kadar iyi kaşağılandığı söylendiğinde Jimmie her zaman mest olurdu. Henry ona bu tür ayrıntıları güzel güzel açıklar ve çocuğun hayranlığından büyük bir haz duyardı.

III

Johnson akşam yemeğini mutfakta yedikten sonra, ahırda kendisine ayrılan tavan arasına gidip özenle üstünü başını giyindi. Saray çevrelerinden bir dilber bile süsüne püsüne Johnson'dan daha fazla titizlik gösteremezdi. Aslına bakılırsa, kilisede yapılacak özel ayine hazırlanan bir papaza daha çok benziyordu. Odasından çıkıp da sallana sallana araba yoluna doğru ilerlediğinde, kimsenin aklından onun faytonları yıkayan biri olduğu geçmezdi.

Mesele, eflatun rengi pantolon ya da parlak ipek şeritli hasır şapka değildi. Değişim başka yerde, Henry'nin ta içinde bir yerlerdeydi. Ama onda dans yarışmalarındaki* abartılı tavır yoktu. Yüksek mevkiden, zengin, soylu bir beyefendiydi işte; bir akşam gezintisine çıkmak için gerekli her niteliği taşıyordu ve ömründe hiç fayton yıkamamıştı.

Sabahleyin üstünde iş elbiseleri varken bir arkadaşına rastlamıştı: "Merhaba, Pete!" "Merhaba, Henry!" Şimdi bütün bu ihtişamı içinde, aynı arkadaşıyla yeniden karşılaştı. Eğilerek selam verişi hiç de kibirli değildi. Eğer illa bir şey ifade edecekse, bu mükemmel bir âlicenaplık ifadesiydi: "İyakşamlar, Washington Bey." Bütün gün patates tarlasında çalıştığından üstü başı kir içinde olan Pete, aşağılanma

* ABD'de siyahilerin çiftler halinde dans ettikleri *cake-walk* adlı yarışmalara gönderme. Bu dans, beyazların balo danslarına nazire olarak kurgulanır, abartılı figürler içerirdi. Gecenin sonunda kazanan çifte ödül olarak pasta verilirdi. (e.n.)

ve minnettarlık karışımı bir duyguyla "İyakşamlar, Johnsing Bey," diye karşılık verdi.

Ark lambalarının titreşen mavi ışığı, kasabanın anacaddesinde kuvvetle parlıyordu. Pek çok noktadaysa, sayıca daha fazla olan gaz lambalarının dükkân vitrinlerine vuran turuncu parıltısı bu mavi ışıklara üstün geliyordu. Akşam postalarının dağıtılmasını beklerken postanenin önüne yığılacak bir kalabalık da bu ışıl ışıl sokakta ilerliyordu. Ara sıra bir çekirge sürüsü gibi vızıldayan motoruyla tiz sesli bir elektrikli tramvay kalabalığın içine giriyordu; tramvayın hem uyarı niyetine hem de sırf ses olsun diye çalınan büyük bir çanı vardı. Meşhur New York tiyatrolarından birinin cilalı ve kırmızı pelüş döşeli bir minyatürü halindeki küçük tiyatroda gezginci bir oyuncu topluluğu *East Lynne** oyununu sahneleyecekti. Kasabanın delikanlıları ayrı ayrı gruplar halinde köşe başlarında toplanmışlardı; bu gruplaşmalar farklı farklı arkadaşlık bağlarını işaret ediyordu ve toplumsal sınıflandırmalarla pek alakası yoktu. Orada her şeyi eleştirel bir anlayışla tartışıyor ve sokaklara arı gibi üşüşen kasaba halkının geçit törenini seyrediyorlardı. Elektrikli tramvayların çanları bir anlığına kulaklara eziyet etmeye ara verdiğinde, taş döşeli kaldırımlarda tembelce yürüyen kalabalığın ayak sesleri işitilebiliyordu; göl kıyısındaki huzurlu bir akşamı andırmaktaydı her şey. Tepenin eteklerinde, iki sıra akçaağacın yolu gözlediği yerde, bir elektrik lambası onu çevreleyen dalların tepesinde ışıldıyor ve altındaki yolda muhteşem gölge oyunları yaratıyordu.

Johnson bu izdihamın arasında göründüğünde, köşe başındaki kaba saba topluluktan bir delikanlı bu olağandışı teşrifi derhal arkadaşlarına bildirdi. Seslenip selam ver-

* 1861'de Ellen Wood tarafından kaleme alınan roman. Baş karakter Isabel Vane, bir tren kazası geçirir ve yüzü tanınmayacak hale gelir. (e.n.)

diler. "Merhaba, Henry! Dans yarışmasına mı gidiyorsun yoksa bu gece?"

"Nasıl da jilet gibi olmuş di mi?"

"Sen kazanacağını kazanmışsın zaten, Henry!"

"Göğsünü biraz daha şişir bakalım."

Henry, bu örtülü nasihatler ve iltifatlar karşısında hiç istifini bozmadı. Karşılık olarak iyi huylu bir tavırla kıkırdadı; yine de bu gülüş, üstün mizaçlı birinin içten içe kendini beğenişini yansıtıyordu.

Genç avukat Griscom o sırada keyifle çenesini ovuşturarak Reifsnyder'in berber dükkânından çıkıyordu. Dükkânın önündeki basamaklarda eli çenesinden düştü ve fal taşı gibi açılmış gözlerle kalabalığa baktı. Sonra birden gerisingeri dükkâna girdi. "Vay!" diye haykırdı içeridekilere. "Şu gelen gündüz fenerini görmelisiniz!"

Reifsnyder ile çırağı anında usturalarını kaldırarak pencereye döndüler. Koltuklardan iki sabunlu kafa uzandı. Sokaktaki elektrik ışığı, Reifsnyder'in dükkânının sarı parlaklığı altında camdan bakan adamlar için su etkisi yaratıyordu. Aslında dışarıdaki insanlar, içinde kare bir cam levhanın bulunduğu büyük bir akvaryumun sakinlerine benziyordu. Şimdi bu çerçevenin içinde Henry Johnson'ın zarif sureti yüzmekteydi.

"Vay be!" dedi Reifsnyder. O ve çırağı işlerini yarıda keserek köpük içindeki kurbanlarını çaresiz bir halde bırakıp pencereye yaklaştılar. "Fevkalade di mi ya?" dedi Reifsnyder hayretler içinde.

Ama canı fena halde sıkılan ilk koltuktaki adam, kendine bir silah bulmuştu. "Ne oluyor yahu, alt tarafı Henry Johnson işte, sizi ahmaklar! Hadi gel Reif, gel de tıraş et beni. Ne sanıyorsunuz beni ya, mumya mı?"

Reifsnyder, büyük bir heyecanla döndü. "Onun Henry Johnson olmadığına dair her türlü bahse girerim! Henry Johnson'mış! Hadi be oradan!" Bu son lafındaki küçümseme, bir patlama etkisi yarattı. "Bu adam kesin yataklı vagon görevlisi ya da öyle bir şeydir. Nasıl Henry Johnson olabilir?" diye sordu kavgacı bir tavırla. "Çıldırmışsın sen."

İlk koltuktaki adam, berberi bir öfke kasırgasıyla karşıladı ve "Ona bu eflatun rengi pantolonu ben vermedim mi!" diye kükredi.

Dikkatle pencereden bakan genç Griscom, "Evet, bu bence Henry'ydi. Ona benziyordu," dedi.

"Ah, pekâlâ," dedi Reifsnyder, işinin başına dönerek. "Madem öyle düşünüyorsunuz, öyle olsun." Bunu arkadaşlıklarının hatırına kabullendiğini ima ediyordu.

Nihayet ikinci koltuktaki adam, köpük içindeki ağzıyla çekinerek, "Evet, bu Henry Johnson'dı. Ya işte, öne çıkmak istediğinde hep böyle giyiniyor! Şehrin en büyük züppesi ve bunu herkes biliyor," dedi.

"Özenti!" dedi Reifsnyder.

Henry, peşi sıra ortaya çıkan şaşkınlık dalgasından tümüyle habersiz değildi. Başka durumlarda o da bu neşeden payına düşeni alırdı ve böyle gösterileri asla kaçırmazdı. Mutluluktan parıldayan bir yüzle zafer alanından uzaklaşarak elektrik lambasının hâlâ yandığı dar bir yan sokağa döndü ama bu ışık sadece sarhoşlar gibi birbirlerine yaslanmış bir dizi yıkık dökük evi gözler önüne sermekteydi.

Basma elbisesiyle nadide bir çiçek gibi gözüken Miss Bella Farragut, ön taraftaki verandada çömelmiş, komşularıyla bir oradan bir buradan dedikodu ediyordu; sonra kendisine doğru yaklaşan misafirini fark etti. Tıpkı bir at gibi dörtnala koşarak evin köşesini döndü. Henry bütün bunları gördü ama bir garson kazara kol manşetine kan

kırmızı şarabı boca ettiğinde nezaketini koruyan bir misafir gibi davranmayı sürdürdü. Bu tuhaf durum karşısında bile mükemmel biriydi.

Mr. Johnson'ı karşılama vazifesi Mrs. Farragut'a kalmıştı, çünkü Bella başka bir odada en güzel elbisesinin içine girebilmek için çılgınca mücadele ediyordu. Bu tombul, yaşlı kadın yüzünde kocaman bir gülümsemeyle kapıyı açıp geri çekildi ve eğilerek selam verdi. "Buyurun Johnson Bey, buyurun... Bu akşam nassınız, Johnson Bey? Nassınız?"

Neredeyse ayak bileklerine kadar eğilerek selam veren Henry'nin yüzü de karşısındakinin halini ayna gibi yansıtıyordu. "İyakşamlar, Bağyan Fa'gut; iyakşamlar. Bu akşam nassınız? Herkesler iyi mi, Bağyan Fa'gut?"

Birbirlerine uzun uzun kibarlık ettikten sonra, oturma odasında karşılıklı iki sandalyeye yerleştiler. Burada da muazzam kibarlıklarını sergilemeyi sürdürüyorlardı ki Miss Bella salına salına odaya girdi ve bu sefer üçü de kibarlıktan kırılırken bütün dişlerini ortaya çıkaran gülümsemeleri odayı aydınlattı.

Kuzine elbette ki bu misafir odasındaydı ve üzerinde ağır ağır pişen bir yahni vardı. Mrs. Farragut zaman zaman ayağa kalkıp yemekle ilgilenmek zorundaydı. Evin küçük oğlu Sim de gelip köşedeki saman döşeğine yattı. Ama üçü de bu ev hallerine karşı mutlak bir kayıtsızlık içindeydiler. Gece geç vakitlere kadar başlarını eğip durdular, gülümsediler, birbirlerini görmezden geldiler ve sonra birbirlerini taklit ettiler; dünyanın en debdebeli salonunda oturuyor olsaydılar bile üç maymundan başka bir şey olamazlardı.

Henry gittikten sonra birkaç kelime edecek gücü toplayan Bella, "Ah annecim, muhteşem biri di mi?" dedi.

IV

Bir cumartesi akşamı, daima işlek caddede daha büyük kalabalıkların gezineceğini işaret eder. Yazları bando gece ona kadar küçük parkta çalıyordu. Kasabadaki delikanlıların çoğu, bando üyelerinden üstünmüş ve hatta bandoyu küçümsüyormuş gibi davranıyor ama bu sakin ve hoş kokulu akşamlarda yine de toplanıp buraya geliyorlardı; çünkü genç kızlar bu konserlere katılırlar, ikili ya da tercihen üçlü gruplar halinde birbirlerine sokulup çimlerde salına salına yürürlerdi. Aralarındaki bu tuhaf kamusal bağımlılık hali onların geleneğiydi. Aslında bu toplanmaların belli bir sosyal yönü yoktu; yalnızca her grup diğerini ilgiyle karşılar ama genellikle sessizliğini korurdu. Belki bir kız, bir başka kızı dürtükleyerek, "Baksana! Gertie Hodgson ile kız kardeşi geçiyor!" derdi. Ve görünüşe göre bunu önemli bir olay olarak kabul ederlerdi.

İstisnai bir akşam, nispeten daha kalabalık bir delikanlı grubu parkın kenarındaki kaldırımda toplanmıştı. Bu sayede şenlik alanının dışında kaldılar, zira küçük çocuklara çok eğlenceli gözüken bir şeyin içinde yer almalarına gururları izin vermiyordu. Bu çocuklar kalabalığın içinde deli gibi koşturuyor, zaman zaman küçük kazalara neden oluyor ama genellikle bunun karşılığında bir ceza alamadan, rüzgârın dağıttığı sis gibi ortadan kayboluyorlardı.

Bando, tubanın öne çıkmasına izin veren bir vals müziği çalıyordu; kaldırımdaki delikanlılardan biri, bu müziğin kendisine tepedeki yeni motorların depoya su pompalayışını hatırlattığını söyledi. Bu türden bir benzerlik hiç de anlaşılmaz değildi ama genç adam bunu bandonun çalışından rahatsız olduğu için söylememişti. Bunu dile getirmişti, çünkü bandoyla ilgili bu türden şeyler söylemek modaydı.

Oysa sahnede trampet çalan Billie Harris'in etrafı, onun her vuruşunu hayranlıkla karşılayan oğlanlar tarafından sarılıydı hep.

New York ve Rochester'dan gelen mektuplar nihayet dağıtıldıktan sonra postanedeki kalabalık, parkta toplananların arasına katıldı. Rüzgâr, akçaağaçların yapraklarını dalgalandırıyor ve ark lambalarının gökyüzünde mavi mavi ışıldayan küreleri, yaprakların yerde muhteşem gölge desenleri yaratmasına neden oluyordu. Işık genç bir kızın yukarı dönük yüzüne düştüğünde, bu yüzün muhteşem bir solgunlukla parlamasına neden oldu. Bu esnada ansızın karanlıktan fırlayan bir polis memuru, bir grup yaygaracı çocuğu kovalamaya başladı. Çocuklar uzaktan polisi yuhaladı. Bando şefi, büyük müzisyenlere özgü tavırlar sergiliyordu ve bir sessizlik anında şefin elini alnına götürüp duygusal bir şekilde okşadığını ve şairane bir kederle göğe baktığını gören kalabalık gülümsedi. Parka kubbeli bir salon havası veren titrek ışığın altında, çimlere sürtünen kıyafetlerin hışırtısı ve birbirine karışan seslerin sabit vızıltısı eşliğinde yığınla insan toplanmıştı.

Ansızın, hiç beklemedikleri sırada, çok uzaklardan bir fabrika düdüğünün boğuk kükremesi duyuldu. Giderek yükselip uğursuz bir notaya dönüştü; sonra da gece rüzgârıyla dağılıp parktaki kalabalığı hareketsiz ve dilsiz kılacak uzun bir çığlık tutturdu. Bu sırada bando şefi tam da coşkuyla elini indirerek bandonun gümbür gümbür çalacağı popüler bir marşı başlatmak üzereydi ama gecenin içinde yükselen bu korkunç sesle vurgun yiyen eli yavaşça dizinin üstüne düştü ve şef ağzı açık bir halde, sessizce adamlarına bakakaldı. Çığlık gittikçe hafifleyerek önce bir iniltiye dönüştü, daha sonra da yerini sessizliğe bıraktı. Kaldırımda heykel misali duran, hevesle ve harekete geçmeye hazır şekilde kulaklarını dört açmış delikanlıların bütün kasları

gevşedi. Sonra aynı anda birbirlerine dönerek hep bir ağızdan, "Bir!" diye bağırdılar.

Aynı ses bir kez daha gecenin içinde yükselerek o uzun, uğursuz çığlığını kopardı; ortalık sessizliğe gömülünce delikanlılar birbirlerine dönüp koro halinde, "İki!" diye haykırdılar.

Bir an nefeslerini tutup beklediler. Sonra avazları çıktığı kadar, "İkinci bölge!" diye bağırdılar. Bu miskin ve alaycı genç erkek topluluğu, dinamit tarafından parçalanan kocaman bir kartopu misali bir çırpıda ortadan kayboldu.

V

Tuscarora İtfaiye Teşkilatı Altı Numara'ya ilk ulaşan Jake Rogers olmuştu. Sokakta koştururken anahtarını cebinden aceleyle çıkardı ve yaylı kilide doğru çılgınca atıldı. Kapılar geriye doğru savrulurken Jake Rogers da sıçrayıp bir çift tekerin altındaki takozları tekmeledi ve kancayı yerinden çıkardı; vaktiyle kasabanın her bir itfaiye istasyonunun önüne yerleştirilen elektrik lambasının aydınlığında, sonradan gelen adamlar çekme işinin zorluğu yüzünden ceviz ağacı gibi eğilmiş Jake Rogers'ı seyre daldılar. Ağır araba yavaş yavaş kapılara doğru ilerliyordu. O anda dört adam Rogers'a katıldı; hep birlikte arabanın peşinden sokağa doğru seğirtirken elektrik lambalarının ardındaki yoğun gölgelerden çıkan karanlık figürler de hızla onlara doğru yöneldiler. Bazıları o kaçınılmaz, "Hangi bölge?" sorusunu sordu.

Yanıt kısa ve öz bir bağırışla geldi: "İkinci." Tuscarora İtfaiye Teşkilatı Altı Numara çok tehlikeli bir hızla Niagara Bulvarı'na daldı; kancanın altındaki bocurgattan uzanan bir halatla arabayı çeken adamlar hararetle ve kendilerini

tamamen kaptırmış bir halde ilerlerken dingilin altındaki çan, kışkırtıcı şekilde çalıyordu. Ve ara sıra yine aynı haykırış duyuluyordu: "Hangi bölge?"

"İkinci."

Yokuşun birinde Johnnie Thorpe düştü ve üzerine doğru gelen tekerleğin önünden olağandışı bir kas kabiliyetiyle tam zamanında çekilerek üstü başı dağılmış halde ayağa kalktı; arabanın peşine düşmüş simsiyah kalabalığa düş kırıklığı dolu gözlerle baktı. Araba, yıkılmış bir barajdan dökülüyormuş gibi fırıl fırıl dönen karanlık bir dalgaya benziyordu. Delikanlıların arkasında çimenlikler uzanıyordu ve o yönde evlerin sokak kapıları gürültülü bulvara doğru, "Hangi bölge?" diye haykıran adamlar tarafından sertçe çarpılıyordu.

Bu evlerden birinde, bir kadın elinde lambayla kapıya çıktı; ışıktan korunmak için elini yüzüne siper etmişti. Biçilmiş çimlerin ötesindeki bulvar, bisikletlerine binmiş sayısız doğaüstü figürün akıp gittiği kara bir sel gibi gözüküyordu ona. Kadın, köşe başındaki elektrik direğinin gece iniltisine devam ettiğini bilmiyordu.

Ansızın küçük bir oğlan çocuğu, mancınıkla merdivenlerden aşağı fırlatılmış gibi evin köşesinden taklalar atarak gelmeye başladı. Evin önüne varınca bacaklarına tuhaf bir açı vererek birden durdu. "Ah, annecim," dedi soluk soluğa, "ben de gidebilir miyim? Gideyim mi, annecim?"

Kadın, karar vermek zorunda kalan bir annenin soğukkanlılığıyla vücudunu dikleştirdi ama lambayı tutan eli hafifçe titriyordu. "Hayır, Willie; en iyisi sen yatağına git."

Bunun üzerine çocuk yabani bir at gibi sıçrayıp burnundan solumaya başladı. "Ama anne!" diye haykırdı yüzünü buruşturarak. "Ya anne, gidemez miyim? N'olur annecim, gidemez miyim? Ya, lütfen gideyim!"

"Saat dokuz buçuk oldu, Willie."

Çocuk orta yolu bulabilmek için mızıldanmaya başladı: "Tamam, sadece köşeye kadar annecim? Sadece köşe başına kadar gidip gelsem?"

Bulvardan telaş içinde bağrışan adamların sesi geliyordu. Birileri Metodist Kilisesi'ndeki çanın ipine sarılmıştı ve şimdi bütün kasabanın üzerinde sanki bulutlardan seslenen bu kutsal ve korkunç ses çınlıyordu. Huzurlu işinden alıkonulan çan, bu uğursuz gecede yeni bir ruh kazanmıştı ve her vuruşunda yürekleri yerinden oynatıyordu.

"Sadece köşeye kadar, ha anne?"

"Willie, saat dokuz buçuk oldu."

VI

Doktor Trescott'un evinin hatları gecenin içinde yavaş yavaş gözden kayboldu ve Kraliçe Anne stili diyebileceğimiz bir şekli kararmış gökyüzü kefeninin ardına sakladı. Bu sırada mahalle çok sessizdi ve ortalıkta hiçbir engel görünmüyordu; öyle ki Hannigan'ın köpeği bunun yasak bölgelerde gezinmek için iyi bir fırsat olduğunu düşündü ve kendisini korkunç bir hayvan gibi görerek homurdana homurdana Trescott'un çimenliğinde eşinmeye başladı. Daha sonra, Peter Washington evin etrafında dolanıp ıslık çaldı ama Henry'nin kaldığı tavan arasından yansıyan loş ışık olmayınca Peter da yoluna gitti. Sokağın ışıkları çimlerin üzerinde gümüşi dalgalar halinde süzülürken, araba yolu boyunca uzanan çalıların belirgin, koyu gölgeleri yere düşüyordu.

Bir duman bulutu evin arka tarafındaki pencerelerin birinden yükselip kiraz ağacının dallarına doğru usulca sürüklenmeye başladı. Sayıları yavaş yavaş artan arkadaşları da bu bulutun peşine takıldılar ve nihayetinde görünmez

setler tarafından kontrol edilerek kiraz ağacının yemiş yüklü dallarının arasına dökülen bir akıntı haline geldiler. O anda sessiz ve solgun boz maymunlar, bir üzüm asmasından göğe doğru tırmansalar işte böyle görünürlerdi.

Bir süre sonra pencerenin dört bölmesi de sanki kanla lekelenmiş gibi parladı; keskin bir kulak, yangın iblislerinin bağırıp durduğunu, bir klanın ötekine katıldığını ve renkleri bir araya topladıklarını hayal edebilirdi. Ne var ki sokaktan bakıldığında ev sükûnetini koruyor, yoldan geçenlere ısrarla buranın huzurlu rüyalar görebilmek için erkenden inzivaya çekilmeyi seçen insanların güvenle yaşayabileceği bir yer olduğu hissini veriyordu. Hiç kimse toplanmakta olan bu klanların alçak sesli homurdanmalarını duyamazdı.

Birdenbire o kızıl pencerenin camları şangırdayarak yere indi ve ansızın alevler diğer pencereleri de metruk bir evin çatlaklarındaki kana susamış hayaletler gibi sardı. Yangın, sanki profesyonel ihtilalciler tarafından planlanmış gibi muntazam biçimde yayılıyordu.

Ansızın bir erkek sesi yükseldi: "Yangın! Yangın! Yangın!" Hannigan piposunu alelacele ağzından çekti, çünkü ciğerlerinin havaya ihtiyacı vardı. Oturduğu yerden düşe yuvarlana kalktı, bahçe çitinden atladı ve bağıra bağıra Trescott'ların evinin ön kapısına doğru koştu. Daha sonra yumruklarını tokmak gibi kullanarak kapıya vurmaya başladı. Mrs. Trescott hemen ikinci kat pencerelerinden birine çıktı. Bundan sonra ne diyeceğini de biliyordu: "Doktor şu anda evde yok ama isminizi bırakırsanız gelir gelmez kendisine bildiririm."

Hannigan'ın bağırarak söyledikleri başta pek anlaşılmıyordu ama kadın meselenin kuşpalazı olmadığını anladı.

"Ne var?" dedi kadın, pencereyi hızla açarak.

"Eviniz yanıyor! Her yer alevler içinde! Hadi hemen çıkın, yoksa..." Çığlıkları sokakta sanki bir mağaradaymış

gibi yankılanıyordu. Bir sürü ayak, taşların üzerinde aceleyle patır patır yürüyordu. O sırada bir adam inanılmaz bir hızla koşmaktaydı. Eflatun rengi pantolon giymişti. Elinde neredeyse içine göçmüş parlak ipek şeritli hasır bir şapka tutuyordu.

Henry ön kapıya vardığı sırada, Hannigan da bir tekmeyle kilidi kırmıştı. Yoğun bir duman bulutu üstlerine boşaldı ve Henry başını öne eğerek dumanın içine daldı. Hannigan'ın feryatlarından tek bir şey anlamıştı ama bu da onun dehşetten mosmor kesilmesine yetti. Alevler holdeki "Bağımsızlık Bildirgesi İmzalanırken" adlı tabloyu duvara sabitleyen kordonu yalayıp geçti. Gravürün bir tarafı aniden aşağı sarktı ve daha sonra gravür yere düşüp bir bomba gürültüsüyle patladı. Yangın, çam ağaçlarının arasındaki kış rüzgârı gibi kükrüyordu şimdiden.

Mrs. Trescott merdivenlerin başında, kollarını sanki iki kamış gibi sağa sola sallıyordu. "Jimmie! Jimmie'yi kurtar!" diye haykırdı Henry'nin yüzüne bakarak. Henry hızla onun yanından geçip gözden kayboldu; vaktiyle bir nevi ikinci hizmetli olarak yaşadığı evin üst kat odalarının arasındaki o çok tanıdık yolları kat etti.

Hannigan da onun peşinden merdivenlerden çıkıp çılgına dönmüş kadının koluna yapıştı. Adamın yüzü öfkeden kararmıştı. "Aşağı gelmelisin," diye haykırdı.

Kadın karşılık olarak sadece çığlık atıyordu: "Jimmie! Jimmie! Jimmie'yi kurtarın!" Kadın anlamsızca bir şeyler gevelerken Hannigan onu sürüklemeye başladı.

Açık havaya çıktıklarında adamın biri çimenliği koşarak geçti ve bir panjuru tutup menteşelerinden sökerek çimlerin ilerisine doğru fırlattı. Daha sonra çılgın gibi tek tek diğer panjurlara da atıldı. Bir tür geçici delilik anıydı bu.

"Hey sen!" diye bağırdı Hannigan, "Mrs. Trescott'u tut... ve dur..."

Haberler, köşe başındaki yangın alarmı kutusuna koşan komşunun tek bir bilek hareketiyle dört bir yana yayılmıştı; tam da Hannigan ile beraberindeki kadın zar zor evden çıktığında, parktaki kalabalığı sarsıp askeri marşın o ilk zafer tınısını çalmaya hazırlanan bando şefinin elini yavaşça dizlerinin üzerine düşüren yangın düdüğünün boğuk çağrısı gecenin içinde kükredi.

VII

Henry üst kattaki dumanların içinde beceriksizce ilerlemeye çalışıyordu. Duvarlara tutunarak yolunu bulmayı denemişti ama duvarlar çok sıcaktı. Duvar kâğıtları büzüştüğünden, Henry her an ellerinin altında bir alevin patlayabileceğini düşündü.

"Jimmie!"

Sanki alt katta uğuldayan alevlerin kendisini duymasından korkarmış gibi çok yüksek perdeden seslenmiyordu.

"Jimmie! Ah, Jimmie!"

Nefes nefese tökezleyerek Jimmie'nin odasına ulaştı ve kapıyı açtı. Küçük odada duman falan yoktu. Evi yakıp kül etmekte olan alevlerden yansıyan gül rengi güzel bir ışıkla hafifçe aydınlanmıştı. Çocuk belli ki gürültüden daha yeni uyanmıştı. Ağzı açık, gözleri fal taşı gibi, yatağının üzerinde oturuyor ve yangının aydınlığı beyaz pijamalı küçük bedenini sarmalıyordu. Kapı ardına kadar açılınca karşısında dostunu, darmadağın olmuş ve kısa kıvırcık saçları hafiften yanmış o dehşet içindeki zenciyi gördü; sanki mesele aslında çocuğun korkunç bir çete reisi tarafından kaçırılmasıymış gibi, adam çocuğun üstüne atılıp onu bir battaniyeye sardı. Bu sefer her zamanki gibi önce yüzünü buruşturmayı falan beklemeyen Jimmie, dehşete kapılmış bir buzağının halini

andıran korkunç bir çığlık attı. Onu kucağına alan Johnson yalpalayarak holdeki dumanın içine daldığında oğlan da kollarını onun boynuna dolayıp yüzünü battaniyeye gömdü. Boğuk sesiyle iki kere bağırdı: "An-neee! An-neee!"

Johnson, yüküyle birlikte merdivenlerin başına geldiğinde hemen bir adım geriye attı. Etrafını saran dumanların arasından, alt kattaki holün tamamen alevler içinde kaldığını görebiliyordu. Bunun üzerine, Jimmie'nin az önceki çığlığını andıran bir ulumayla haykırdı. Bacakları iki yana bükülebilme kuvveti kazandı. Bu çırpı gibi bacaklarla tehlikeli bir şekilde yalpalayarak gerisingeri yavaşça üst kattaki hole yöneldi. O sıradaki haline bakılınca, yanan evden kaçma düşüncesinden neredeyse tamamen vazgeçtiği görülüyordu; buna isteği de kalmamıştı. Boyun eğiyordu; bu büyük yangın felaketine tümüyle teslim olması gerektiğini hissettiren ataları yüzünden boyun eğiyordu.

Tıpkı eve doğru koşarken parlak ipek şeritli şapkasına yapıştığı gibi şimdi de farkında olmadan Jimmie'ye yapışmıştı.

Sonra ansızın, yatak odalarının birinde doktorun laboratuvar ve çalışma alanı olarak kullandığı daireye çıkan küçük, gizli bir merdiven olduğunu hatırladı; doktor boş vakitlerinin bir bölümünü ve bazen uyuması gereken saatleri burada geçiriyor, kendisini çalışmalarına ve menfaatlerine ters düşen deneylere adıyordu.

Johnson bu merdiveni hatırlayınca, alevlere boyun eğme düşüncesi derhal yok oldu. Aslında merdivene oldukça aşinaydı ama yaşadığı karmaşa burayı tamamen unutmasına neden olmuştu.

O bir anlık kayıtsızlığında korkuya benzer hislere yer yoktu; ama şimdi aklına güvende olmanın bir yolu gelince o eski, hummalı dehşet onu tekrar ele geçirdi. Artık alevlerin kuklası değildi ve onlarla savaşmaktan korkuyordu. Bunlar

münferit ve süratli duygu değişimleriydi, iki defa boyun eğmeksizin korkmuş ve bir defasında da korkmadan boyun eğmişti.

"Jimmie!" diye inledi, sendeleyerek yürürken. Göğsüne yasladığı bu küçük hareketsiz bedenin kendi titreyişlerine eşlik etmesini istiyordu. Ama çocuk bu aceleci saldırılar ve karşı saldırılar sırasında hamur gibi gevşek bir halde kımıldamadan yatıyor, hiçbir hayat belirtisi göstermiyordu.

Johnson iki odayı geçip merdivenin başına geldi. Kapıyı açar açmaz devasa duman dalgaları üzerine döküldü ama Johnson, Jimmie'yi daha da sıkı göğsüne bastırarak bu dumanın arasına daldı. Yol boyu her türlü koku üstüne hücum etti. Sanki kıskançlık, nefret ve kötülükle ete kemiğe bürünmüş gibiydiler. Johnson, laboratuvarın girişinde tuhaf bir manzarayla karşılaştı. Oda, yanan çiçeklerin olduğu bir bahçe gibiydi. Menekşe rengi, kızıl, yeşil, mavi, turuncu ve mor alevler her yanda çiçek açıyordu. Bir alev dilimi tam da nefis bir mercan rengindeydi. Başka bir köşede zümrüt yığını misali fosforlu bir hareketsizlikle yatan bir kütle vardı. Ama bütün bu olağanüstü şeyler, ağırlaşan ve dönüp duran bu ölümcül dumanın içinde belli belirsiz görülebiliyordu.

Johnson bir an için eşikte durdu. Bir kez daha bataklıkların kederini* yansıtan bir zenci feryadı kopardı. Sonra hızla odaya daldı. Turuncu renkli bir alev, tıpkı bir panter gibi eflatun pantolona saldırdı ve bu hayvan, Johnson'a dişlerini geçirdi. Odanın bir tarafında patlama olunca, Johnson'ın önünde peri kızına benzeyen kırılgan, titrek, safir rengi bir şekil belirdi ansızın. Sessiz bir gülümseyişle delikanlının yolunu kesip onun ve Jimmie'nin felaketi oldu. Johnson çığlık attı ve kavgaya karışan atalarının yaptığı

---

* ABD'de Virginia ile Kuzey Carolina sınırındaki Great Dismal Bataklığı, İç Savaş döneminde kölelikten kaçan Afro-Amerikalılar için sığınak olmuştur; ama bu sırada pek çok kişi de hayatını kaybetmiştir. (e.n.)

gibi eğilerek ileri atıldı. Niyeti, safir hanımın sol tarafındaki ateş siperinin altından geçmekti. Ama kadın, kartallardan bile daha hızlıydı ve yanından hızla geçmeye çalışırken pençeleriyle adamı yakaladı. Sanki boynu vurulmuş gibi kafasını eğen Johnson, sağa sola kıvrılarak ilerlemeye çalıştı. Sırtüstü yere düştü. Battaniyenin içindeki hareketsiz beden kollarının arasından fırlayıp odanın öbür ucuna, pencerenin altına doğru yuvarlandı.

Johnson öyle bir düşmüştü ki başı modası geçmiş bir masanın dibine denk gelmişti. Bu masanın üzerinde bir dizi kavanoz vardı. Çoğu bu kargaşada sessizliğini koruyordu ama içlerinden birinde kıvılcımlar saçan ve kıvrılıp duran bir yılan vardı sanki.

Ansızın cam kavanoz paramparça oldu ve yakut kırmızısı bir yılana benzeyen şey boylu boyunca eski masanın üzerine yayıldı. Kendi etrafında kıvrılarak duraksadı ve sonra dermansız bir şekilde eğimli maun masadan aşağı kaymaya başladı. Masanın köşesine geldiğinde, bu tıslayan eriyik başını, altındaki adamın kapalı gözlerinin üzerinde bir aşağı bir yukarı oynattı. Sonra bir anda, gizemli bir dürtüyle yeniden harekete geçti ve bu kızıl yılan dosdoğru Johnson'ın yukarı dönük yüzüne aktı.

Ardından bu yaratığın bıraktığı izler tütmeye başladı; alevler ve küçük patlamalar arasında kızıl renkli kaynar mücevherlere benzeyen damlalar usul usul, seyrek aralıklarla düşmeyi sürdürdü.

VIII

Birdenbire bütün yollar Doktor Trescott'un evine çıkmaya başlamıştı. Bütün kasaba tek bir noktaya akın ediyordu. Tuscarora ekibinin Niagara Bulvarı'ndan aşağı aceleyle

ilerlediği sırada, Chippeway İtfaiye Teşkilatı Bir Numara da can havliyle Bridge Street Tepesi'ne ulaşmaya çabalıyordu. Bu arada derenin öbür tarafından yangın merdiveniyle aletleri getiren araç da yoldaydı. İtfaiye şefi o akşam Whiteley'in tütün dükkânının arka odasında poker oynuyordu; ama yangın alarmının ilk nefesini duyar duymaz, ortaya konan parayı kapıp kaçan bir adam gibi dışarı fırladı.

Böyle durumlarda Whilomville'de dikkatlerini derhal kiliselerdeki ve okul binalarındaki çanlara yönelten birkaç insan her daim bulunurdu. Bu çanlar sadece yangın alarmını pekiştirmekle kalmazdı; alevler tam olarak söndürülene kadar bu sesleri arsız ve coşkulu kükreyişlerle göğe yükseltmek âdettendi. Ayrıca hangi çanın en güçlü sesi çıkartacağına dair bir tür rekabet de vardı. Çiftliklerin altı kilometre ilerisinde bulunan Valley Kilisesi bile kardeşlerinin sesini duymuş ve bu seslere derhal kendi tuhaf ciyaklamasını eklemişti.

Doktor Trescott ise yangın düdüğü çalındığında evine doğru ilerlemekteydi ve sakin sakin sigarasını tüttürürken, elindeki bu son vakanın tıpkı kontrol altına aldığı vahşi bir hayvan gibi kendisine tamamen boyun eğmiş olmasından memnuniyet duyuyordu; uzun düdüğü duyunca, kasabanın kendi evinden en az üç kilometre uzaktaki yeni ve nispeten gösterişli banliyösü Oakhurst'te yangın çıktığına dair temelsiz ama belirgin bir hissiyatla atını o yöne doğru dehledi. Ama düdüğün ikinci kez çalınması ve bunu takip eden sessizlik ona yangının kendi bölgesinde olduğunu işaret etti. O sırada evinden yalnızca birkaç blok ötedeydi. Kamçıyı çıkarıp kısrağa hafifçe vurdu. Bu olağandışı hareket sonucu şaşırıp korkuya kapılan at öne doğru sıçradı ve dizginler demir bir şerit gibi gerilirken doktor hafifçe geriye doğru yaslandı. Kısrak onu hızla kapalı bahçe kapısına götürürken, acaba kimin evi yanıyor diye merak ediyordu.

Yangın alarmı kutusunu kullanan adam ona bağıra bağıra bir şey söyledi ama o zaten anlamıştı. Kısrağı kendi haline bıraktı.

Kapısının önünde çılgına dönmüş sabahlıklı bir kadın vardı. Kadın, "Ned!" diye haykırdı adamı görür görmez. "Jimmie! Jimmie'yi kurtar!"

Trescott kaskatı kesilip ürperdi. "Nerede?" dedi. "Nerede?"

Mrs. Trescott'un sesi çatallanmaya başladı. "Yukarı... yukarı... yukarıda!" İkinci kat pencerelerini gösterdi.

O sırada Hannigan bağırmaya başlamıştı: "O tarafa gitme! O tarafa gidemezsin!"

Trescott koşarak evin köşesinden dönüp onların görüş alanından kayboldu. Ana holdeki manzarayı görünce oradan tırmanmanın imkânsız olacağını anlamıştı. Şimdi umutlarını laboratuvara çıkan merdivene bağlamıştı. Bu odadan çimenliğe açılan kapı bir sürgü ve kilitle kapatılıyordu; önce kilide, sonra da sürgüye bir tekme savurdu. Kapı büyük bir gürültüyle geriye doğru uçtu. Doktor, üzerine duman akın edince geriye çekildi ve sonra iyice eğilerek yanan çiçek bahçesine girdi. Acıyan gözleri pencerenin yanında için için yanan bir battaniyeye sarılı şekli ayırt edebiliyordu. Sonra oğlunu kapıya doğru taşırken, bütün çimenliğin erkeklerle ve oğlan çocuklarıyla dolu olduğunu gördü; kasabanın yaptığı büyük taarruzun liderleriydi bunlar. Onu ve kucağında taşıdığı yükünü yakalayıp ıslak battaniyelerle ve suyla yardıma giriştiler.

Ama Hannigan şöyle haykırdı: "Johnson hâlâ içeride! Henry Johnson hâlâ orada! Çocuğun peşinden içeri girdi! Johnson hâlâ orada!"

Bu çığlıklar Trescott'un uyuşmuş duyularını kamçıladı ve tıp fakültesi yıllarından kalma, kimsenin aşina olmadığı sövgüleri savurarak onu tutanların elinden kurtulmaya

çalıştı. Ayağa kalkıp yeniden laboratuvarın kapısına doğru ilerledi. Ondan çok korksalar da adama engel olmaya çalışıyorlardı.

Ama demiryollarında fren görevlisi olarak çalışan ve Trescott'lara yakın arka sokaklardan birinde oturan genç bir adam çoktan laboratuvara girmiş ve kollarında bir şeyle dışarı çıkıp onu çimenlerin üstüne yatırmıştı.

IX

Evin önünden sağa sola sert emirler yağıyordu. "Suyu aç, Beş Numara!" "Birinciler, bırakın geçsin!" Toplanan kalabalık bir o yana, bir bu yana gidiyordu. Göğe yükselen alevler, yüzlerine vahşi bir kırmızı ışık yansıtıyordu. Bitişik sokakların birinden bir çan sesi yükseldi. Bunu duyan kalabalık çılgınca haykırmaya başladı: "İşte Üç Numara geliyor!" "Bu gelen, Üçüncüler!" Nefes nefese kalmış dağınık bir grup insan, hortum arabasını sürükleyerek görüş alanına girdi. Küçük çocuklardan bir sevinç çığlığı yükseldi. "İşte Üçüncüler!" Delikanlılar sanki bir grup tanrı tarafından sürülen bir savaş arabasıymış gibi karşıladılar Never-Die İtfaiye Teşkilatı Üç Numara'yı. Ter içinde kalmış vatandaşlar, bu arbedenin içine daldılar. Çocuklar, kahramanlık gösterileri karşısında muzip bir neşeyle dans ediyorlardı. İki Numara'nın gelişini alkışladılar. Dört Numara'yı sevinç ve neşeyle karşıladılar. Bütün bu olan bitenlerden öylesine etkilenmişlerdi ki merdiven taşıyan birliğin geç gelişiyle acı acı alay ettiler; birlik ağır teçhizatlar yüzünden Bridge Street Tepesi'nde neredeyse mahsur kalmıştı. Delikanlılar elbette yangından hem nefret ediyor hem de korkuyorlardı. Aslında kimsenin evinin yanmasını istemezlerdi ama yine de bu birliklerin bir araya toplandığını görmek ve bütün o gürül-

tü patırtının içinde kahramanlarının yaptıkları olağanüstü şeyleri seyretmek güzeldi.

Hangi birliğin daha iyi olduğuna dair gruplara bölünmüşlerdi ve tuttukları tarafı da epey sert tavırlarla destekliyorlardı. Örneğin, bu küçük şehirde Dört Numara'nın merkezinin bulunduğu bölgede yaşayan bir çocuğun başka bir birliğin daha iyi olduğunu söylemesi cesaret isterdi. Aynı şekilde başka bir bölgedeki yabancı bir çocuğa Whilomville'de hangi itfaiye birliğinin en iyisi olduğu sorulursa, çocuğun "Bir Numara," diye cevap vermesi beklenirdi. Oğlanların rastgele ya da yakın zamandaki olayların önemine bağlı olarak hatırlayıp unuttukları kin ve düşmanlıklar da görülürdü bütün kasabada.

İtfaiye şefi John Shipley'i ise pek umursamazlardı. Yangın yerine, yeryüzüne düşen bir meleğin hızıyla koşup gittiği doğruydu ama oraya vardığında hep aynı durgun ruh haline bürünürdü; sanki kafası bir şeyle meşgulmüş gibi, yanan binanın çevresinde dolaşıp onu inceler ve bu sırada da sigarasını tüttürürdü. Ortada hayati bir tehlike varken bile nadiren sesini yükselten bu sessiz adam, onların bayılacağı biri değildi pek. İhtiyar Sykes Huntington ise itfaiye şefiyken sürekli boğa gibi böğürür ve sanki hezeyan içindeymiş gibi acayip hareketler yapardı. Bir yangına pokerde çekilen resti gördüğü anki metanetle bakan Shipley'e kıyasla seyretmeye değer bir manzara oluyordu bu. Çok sayıda çocuk, birliklerin ne diye Shipley'i tekrar seçme konusunda ısrarcı olduğuna akıl sır erdiremiyordu ama genelde sebebini anlıyormuş gibi davranırlardı; çünkü "Babam öyle diyor" bir tartışmada kullanılabilecek epey dişli bir laftı ve bu babalar Shipley'i savunma konusunda neredeyse tümüyle hemfikirdiler.

O sırada hangi birliğin yangına ilk suyu boca ettiğine dair yoğun bir tartışma yürütülüyordu. Çocukların çoğu bu onurun Beş Numara'ya ait olduğunu iddia ediyordu,

ama Bir Numara'dan yana tavır koyan kararlı bir azınlık da vardı. Diğer birliklere yürekten bağlı olan çocuklarsa bu durumda ikisi arasında bir seçim yapmak zorundaydı ve konuşmalar sakız gibi uzayıp gidiyordu.

Ama kalabalığın arasında büyük bir söylenti yayılmıştı. Kısık seslerle aktarılıyordu. Ardından çocukların bile üstüne hürmetkâr bir sessizlik çöktü. Jimmie Trescott ile Henry Johnson yanarak ölmüşlerdi ve Doktor Trescott'un kendisi de korkunç şekilde yaralanmıştı. Kalabalık, polisin onları ittirerek uzaklaştırmaya çalıştığını bile hissetmiyordu. Dehşetle parlayan gözlerini göğe yükselen alevlere çevirmişlerdi.

Konuyla ilgili bir şeyler bilen adam tam havasındaydı. Alçak sesle bütün olan biteni anlatıyordu. "Şurası çocuğun odasıydı, şu köşe. Kızamık mı ne olmuş, yatıyormuş; şu Johnson denen gündüz feneri de onun yanındaymış ama işte Johnson uykulu muymuş neymiş, lambayı devirivermiş, doktor da alt katta ofisindeymiş, sonra hızla yukarı koşmuş ve adamlar onları dışarı çıkarana kadar hep birlikte cayır cayır yanmışlar."

Her zaman en son sözü söylemesi beklenen başka bir adam şöyle diyordu: "Ah, kesinkes ölecekler. Tırnaklarına kadar yanmışlar. Hiç kurtuluş yok. Hepiciği hem de. Bunu herkes görebilir." Kalabalığın bakışları, kapkara gökyüzünde neşe içinde dalgalanan ateşten bayraklara daha da çok odaklanmıştı. Kasabanın çanları hiç durmadan çalıyordu.

Küçük bir kafile çimenlikten geçip sokağa doğru ilerlemekteydi. On iki itfaiyeci, üstü örtülü üç sedye taşıyordu. Polisler yüzlerinde ciddi bir ifadeyle ilerliyorlardı, ama ağır ağır giden bu korteje yol açmak için çaba göstermelerine gerek yoktu. Kalabalık, sedyeleri taşıyanları aslında çok iyi tanıyordu; ama durmaksızın çalan çanlar, tüm bu bağırış çağırış ve gökyüzündeki kızıl parıltı eşliğindeki bu ciddi kafilede hepsi tümüyle yabancı görünüyor ve Whilomville

onlara derin bir saygı gösteriyordu. Sedyeleri taşıyan adamların her biri şimdi daha heybetli görünüyordu sanki. Onlar ölümün uşaklarıydılar ve kalabalık, üç müstakbel mezardan doğan bu saygıdeğer yüceliğe belli belirsiz hürmet etmekteydi. Bir kadın ilk sedyedeki üstü örtülmüş bedeni görüp çığlık atarak sırtını dönünce insanlar ona derhal sessiz ve kederli bir kızgınlıkla karşılık verdi. Bunun haricinde, bu on iki önemli adam kalabalığın arasında yüklerini ölçülü adımlarla taşırken kimseden çıt çıkmadı.

Küçük çocuklar artık farklı yangın birliklerinin faziletlerini tartışmıyorlardı. Çocukların çoğu perişan olmuştu. Yalnızca nispeten daha cesur olanlar sarı battaniyelere sarılmış bu üç bedene yakından bakabilmişti.

X

Trescott'ların çaprazında oturan ihtiyar yargıç Denning Hagenthorpe felakete uğramış aileyi içeri buyur etmek için kapısını ardına kadar açtı. Doktorun, oğlunun ve zencinin hâlâ hayatta olduğu herkes tarafından öğrenildiğinde, halkın ön verandaya yığılıp, feci şekilde yaralanmış bu kimseleri sorguya çekmesini engellemek için özel eğitimli bir polise gerek duyuldu. İhtiyar bir kadın, elinde mucizevi bir lapayla çıkageldi ve polis memuru ona geçemeyeceğini söylediğinde adama Kutsal Kitap'tan lanet dolu alıntılar yaptı. Dışarıda kalma ayrıcalığı tanınacak kadar büyük olan ya da annelerinden zorla izin koparan bazı oğlanlar bir ölüm ya da olay beklentisiyle gece boyunca gözlerini dört açıp kaldırımda beklediler. *Morning Tribune* gazetesinin muhabiri, üçe kadar her saat başı bisikletiyle oraya geldi.

Whilomville'deki on doktordan altısı Yargıç Hagenthorpe'un evinde hazır bulunuyordu.

Daha görür görmez hepsi Trescott'un yanıklarının hayati bir tehlike oluşturmadığını anladılar. Muhtemelen çocuğun yaraları daha fena durumdaydı ama hayatı hiç kuşkusuz güvendeydi. Zenci Henry Johnson'a gelince, o hayatta kalamazdı. Vücudu korkunç bir şekilde yanmıştı ama bundan da ötesi, artık bir yüzü yoktu. Yüzü tamamen yanıp kül olmuştu.

Trescott sürekli diğer iki hastanın durumunu soruyordu. Sabahleyin daha dinlenmiş ve güçlü göründüğünden, ona Johnson'ın ölmek üzere olduğu haberini verdiler. Sonra adamın yatakta kıpırdandığını görüp, sargıların düzeltilmesi gerekir mi diye bakmak için ayağa fırladılar. Tek tek her birine attığı kısacık bakışlardaki cesur ve zapt edilemez hali onları etkiledi.

Gazetenin sabah baskısı ise Henry Johnson'ın öldüğünü ilan etti. Gazetede, Edward J. Hannigan ile yapılmış uzun bir röportaja yer verilmişti; Hannigan, Johnson'ın yangında yaptıklarını tüm ayrıntılarıyla anlatıyordu. Ayrıca gazete çalışanlarının bildikleri en güzel kelimelerle hazırlanmış bir başyazı vardı. Kasaba her zamanki düşünce tarzını bir kenara bırakıp bu seyisin anısına hürmetkâr bir dikkat göstermeye başladı. Herkesin sinesinde, Johnson'ı hayattayken ona kol kanat gerecek, destek olacak kadar tanımamış olmanın pişmanlığı vardı ve bu eksiklikten dolayı kendilerini aptal ve pinti olarak niteliyorlardı.

Henry Johnson adı, ansızın küçük çocukların gözünde bir azizin adına dönüştü. Konuya uygun olsun ya da olmasın, bu adı bir tartışmada anmayı akıl eden ilk kişi hasmını yenebilirdi.

"Zenci, zenci, asla ölme sen.
Kara yüzlü ve parlak gözlüysen."

Vaktiyle Johnson yürürken arkasından bu çirkin mısraları söyleyen oğlanlar, şimdi bu gerçeği yüreklerinin derinliklerine gömmüşlerdi.

Günün ilerleyen saatlerinde, Watermelon Bulvarı 7 Numara'da oturan Miss Bella Farragut, Mr. Henry Johnson'la nişanlanmış olduklarını ilan etti.

XI

İhtiyar yargıcın fildişi saplı bir bastonu vardı. Bastonuna hafifçe dayanıp usul usul bu beyaz sapı sıvazlamadığı sürece asla düzgün düşünemezdi. Bu onun için aynı zamanda bir tür uyuşturucuydu. Olur da bastonunu nereye koyduğunu unutursa, birdenbire çok huysuzlaşır ve Ontario Sokağı'ndaki o eski konakta geçirdikleri otuz yıl boyunca zihinsel yetersizliğine sabırla katlandığı kız kardeşiyle ters ters konuşabilirdi. Kadın, kendisinin becerileri konusunda erkek kardeşinin ne düşündüğünün farkında bile değildi ve bu yüzden yargıcın çeyrek yüzyıldan fazla bir süredir başarıyla ikiyüzlü davrandığı söylenebilirdi; sadece bastonunu kaybettiği zamanlarda gerçeği açık etme tehlikesiyle karşı karşıya kalırdı.

O gün yargıç verandadaki koltuğunda oturuyordu. Güneş ışığı leylakların arasından sızıyor, sanki tahta döşemelere kocaman bozuk paralar saçıyordu. Serçeler, kaldırım kenarlarına dizilmiş ağaçlarda didişip duruyorlardı. Yargıç derin derin düşünüyor, bu arada elleri de bastonun fildişi sapını usulca okşuyordu.

Sonunda kalkıp eve girdi, kaşları düşünceli bir ifadeyle çatılmıştı. Bastonu düzenli bir ritimle küt küt ses çıkarıyordu. İkinci katta Doktor Trescott'un Henry Johnson'ın başucunda uğraşıp durduğu odaya girdi. Zencinin kafasın-

daki sargılar sadece tek bir şeyin, hiç kırpılmadan yargıca bakan tek bir gözün görünmesine izin veriyordu. Yargıç, Trescott'la hastanın durumu hakkında konuştu. Ardından başka bir şey daha söylemek istediği açıkça belli oluyordu, ama kaçamak bakışlar attığı bu hiç kırpılmayan gözün dikkatle kendisine bakması buna engel olmuş gibiydi.

Jimmie Trescott yeterince iyileştiğinde annesi onu Connecticut'a, büyükannesiyle büyükbabasını ziyarete götürdü. Doktor, hastalarıyla ilgilenmek üzere kasabada kalmıştı; ama gerçeği söylemek gerekirse, vaktinin çoğunu Henry Johnson'ın kaldığı Yargıç Hagenthorpe'un evinde geçiriyordu. Hastanın başında beklediği uzun günler ve gecelerde neredeyse her öğünü burada yiyor, burada uyuyordu.

Akşam yemeğinde, o hiç kırpılmayan gözün yarattığı büyünün uzağında, yargıç birdenbire "Trescott, sence de bu..." dedi. Trescott durup adamın devamında ne diyeceğini beklerken, yargıç bıçağına dokundu. Düşünceli düşünceli, "Hiç kimse bu ihtimali dillendirmek istemiyor ama ben öyle ya da böyle bu zavallı adamın ölmesi gerektiğini düşünüyorum," dedi.

Trescott'un yüzüne bakınca, bu durumun ona tanıdık geldiği belli oluyordu; sanki yargıcın bu konuya değinmesinde eski bir sorunu görmüştü. Sadece iç çekip "Kim bilir?" diye yanıtladı. Kelimeler, onlara anlaşılması zor bir önem atfeden boğuk bir sesle söylenmişti.

Yargıç, kürsüdeyken sergilediği o soğuk tavra geri döndü. "Belki de bu tür bir eylemin doğruluğu, uygunluğu hakkında konuşmamalıyız; ama bunu söylemek zorundayım, bu zencinin hayatta kalmasına çalışarak şaibeli bir iyilik yapıyorsun. Anladığım kadarıyla bundan sonra bir canavar, tamı tamına bir canavar haline gelecek ve muhtemelen beyninde de hasar kalacak. Seni benim kadar iyi

gözlemleyen herkes, bunun bir vicdan meselesi olduğunu anlar ama korkarım ki sevgili dostum, bu erdemli olmanın hatalarından biri olacak." Yargıç, her zamanki hitabet becerisiyle düşüncelerini açıklamıştı. "Erdemli olmanın hataları" derken, sanki bu ifade kendi buluşuymuş gibi özellikle vurgulayarak söylemişti.

Doktorun hareketlerinden, yorulduğu belli oluyordu. "Oğlumun hayatını kurtardı."

"Evet," dedi yargıç hemen, "evet, biliyorum!"

"Peki ben ne yapabilirim ki?" dedi Trescott, gözleri için için yanan turba kömürlerinin patlayışı gibi ansızın parladı. "Ne yapayım? O kendini Jimmie için feda etti. Ben onun için ne yapacağım?"

Yargıç bu sözler karşısında küçük düşmüştü. Bir an için başını öne eğdi, tabağındaki salatalıklarla oynamaya başladı.

Ardından doğrulup sandalyesinde yeniden dik oturdu. "Onu sen yaratacaksın, bunun sen de farkındasın. Tamamen senin yarattığın bir şey olacak. Besbelli ki doğa ondan vazgeçti. O bir ölü. Sen onu yeniden hayata döndürüyorsun. Onu en baştan yaratıyorsun ve o aklı olmayan bir canavar olacak."

"O nasıl isterseniz öyle olacak Yargıç Bey!" diye haykırdı ansızın Trescott, nazik bir öfkeyle. "Herhangi bir şey olacak işte... Of, Tanrı aşkına, o benim oğlumun hayatını kurtardı!"

Yargıç, duygulanmaktan titreyen sesiyle araya girdi: "Trescott! Trescott! Bunu bilmediğimi mi sanıyorsun?"

Trescott kasvetli bir ruh haline bürünmüştü. "Evet, biliyorsunuz," diye cevap verdi, dokunaklı bir sesle; "ama kendi oğlunuzun ölümden kurtarılması hakkında bir şey bilmiyorsunuz." Bu yargıcın bekâr oluşuna dair büsbütün çocukça bir imaydı. Trescott bu lafının çocuksu olduğunu biliyordu, ama bundan umutsuzca zevk almış gibi görünüyordu.

Ama bu laf yargıcı hiç etkilemedi. Onun hassas noktası değildi bu.

"Kafam karışık," dedi yargıç, derin düşünceler içinde. "Ne söyleyeceğimi bilemiyorum."

Trescott pişman olmuştu. "Söylediklerinize kıymet vermediğimi düşünmeyin, Sayın Yargıç. Ama..."

"Elbette!" diye karşılık verdi yargıç hemen. "Elbette."

"Ben..." diye başladı Trescott.

"Elbette," dedi yargıç.

Sessizce yemeklerine devam ettiler.

"Evet," dedi yargıç nihayet. "İnsanın ne yapması gerektiğini bilmesi çok zor."

"Öyle," dedi doktor, hararetle.

Yine sessizlik oldu ve bu sessizliği yargıç bozdu: "Bak Trescott, senin şöyle düşünmeni istemiyorum..."

"Hayır, elbette hayır," diye yanıtladı doktor, ciddiyetle.

"Eh, benim bu konuda başkalarına bir şey söyleyeceğimi düşünmeni istemiyorum... Ben sadece... Belki bu meselenin bir parça şaibeli olduğunu sana anlatabileceğimi düşünmüştüm."

Çekmekte olduğu zihinsel ıstırabı birdenbire dışa vurduğu görülen doktor, sertçe ve ansızın sordu: "Peki siz ne yapardınız? Onu öldürür müydünüz?"

"Trescott, seni ahmak," dedi ihtiyar adam, tatlılıkla.

"Şey, evet biliyorum Yargıç, ama yine de..." Doktor kıpkırmızı oldu ve alışılmadık bir öfkeyle konuştu: "O benim oğlumu kurtardı, anlıyor musunuz? Oğlumu kurtardı."

"Elbette ki kurtardı," diye haykırdı yargıç, şevkle. "Elbette ki kurtardı." Sonra bir süre birbirlerine gözlerini dikip baktılar, yüzleri böyle bir kahramanlığın düşüncesiyle aydınlanmıştı.

Bir süre daha sessiz kaldıktan sonra, yargıç "İnsanın ne yapması gerektiğini bilmesi çok zor," dedi.

XII

Bir akşam geç saatlerde hasta bakmaktan dönen Trescott, faytonunu Hagenthorpe'un kapısında durdurdu. Kısrağını teneke kaplı eski direğe bağlayıp eve girdi. En sonunda yanında biriyle dışarı çıktı; sanki yürümeyi yeni öğreniyormuş gibi adımlarını yavaşça ve dikkatlice atan bir adamdı bu. Topuklarına kadar uzanan eski moda bir paltoya sarınmıştı. Faytona binip uzaklaştılar.

Sadece tekerleklerin düz yolda çıkardığı telaşlı ve müzikal uğultunun kesintiye uğrattığı bir sessizlikten sonra Trescott konuştu. "Henry," dedi, "sana ihtiyar Alek Williams'ın yanında kalacak yer ayarladım. Yemek istediğin her şeyi bulabileceksin ve uyumak için de güzel bir yerin olacak; umarım orada rahat edersin. Bütün masraflarını ben karşılayacağım ve mümkün olduğunca sık seni görmeye geleceğim. Eğer rahat edemezsen, anlaşamazsanız bunu bana hemen söylemeni istiyorum, böylece durumu iyileştirmek için elimizden geleni yaparız."

Doktorun yanındaki esmer figür neşeli bir kahkahayla karşılık verdi. "Faytonun tekerleri daha dün yıkamışım gibi görünmüyo, doktur," dedi.

Bir an tereddüt eden Trescott ısrarla sözüne devam etti: "Seni Alek Williams'a götürüyorum, Henry ve ben..."

Figür yeniden kıkırdadı. "Hayır, olmaaas. Olmas, gitmem. Hayır! Alek Williams attan ne anlar... O atla domuzu bilem ayıramas." Bu sözleri izleyen kahkahalar çakıl taşlarının takırdamasını andırıyordu.

Trescott dönüp faytonun loşluğundaki karaltıya dik dik, soğuk bir tavırla baktı. "Henry," dedi, "Atlarla ilgili bir şey söylemedim. Diyordum ki..."

"At mı? Atlar mı?" dedi titrek ses gölgelerin içinden. "At mı? Ben bu zat hakkında da bişey bilmiyom! Kesinliklen bilmiyom!" Alaycı bir kıkırdama yükseldi.

Beş kilometre sonra kısrak yavaşladı ve doktor dizginleri sıkıca tutarak öne eğilip dikkatle etrafına baktı. Faytonun tekerleri yolda çıkıntı yapan taşların üzerinden geçerken sık sık sarsılıyordu. İleride ışıklı bir pencere göründü; karanlık bir tepenin sırtında sarı yakuttan sıradan bir kare şekil. O sırada dört köpek vahşice faytona hücum etti ve fayton hemen geri çekilemeyince de uluyarak faytonun etrafında cüretkâr daireler çizmeye başladılar. Derken tepedeki pencerenin yanında bir kapı açıldı ve bir adam çıkıp sarı ışık kumsalında durdu.

"Hoşt! Hoşt! Roveh! Susie! Gelin bakim! Hemen gelin!"

Trescott, kapkara çimen denizinin ötesinden seslendi: "Merhaba, Alek!"

"Merhaba!"

"Buraya gel de nereye doğru gitmem gerektiğini göster."

Adam kumsaldan atlayıp kıyıya vuran dalgaların içine daldı ve böylece Trescott ancak o zaman bir yerlerden yaklaşan kılavuzun hararetli ve nazik bağırışlarıyla rotasını izleyebildi. Williams hemencecik kısrağı kafasından tuttu, hoş geldiniz diye haykırıp başlarına üşüşen köpekleri azarlayarak arabayı ışıklı tarafa doğru götürdü. Kapının önünde durduktan sonra Trescott faytondan inerken, Williams "Bu at durcak mı böle, doktur?" diye bağırdı.

"O sakin sakin durur ama sen en iyisi biraz tut onu. Hadi bakalım, Henry..." Doktor dönüp iki kolunu da karanlık şekle uzattı. Bu karaltı, merdivenden inen bir adam gibi Trescott'a doğru ağır ağır ilerledi. Williams kısrağı götürüp küçük bir ağaca bağladı ve döndüğünde onları kapıdan yansıyan ışıkların erişemediği karanlıkta kendisini bekler halde buldu.

Williams, asabi bir parmağın bastığı sifon gibi coşuverdi. "Hennery! Hennery, ah benim eski dostum. Nası mutlandım bilsen nası!"

Trescott sessiz karaltıyı kolundan tutup tümüyle aydınlığa çıkarmıştı. "Tamam Alek, şimdi Henry'yi alıp yatağına yatırabilirsin ve sabahleyin ben..."

Bu cümlenin sonuna doğru ihtiyar Williams, Johnson'la karşı karşıya geldi. Bir an nefesi kesildi ve sonra kalbinden bıçaklanmış bir adam gibi haykırdı.

Trescott bir anlığına, edeceği hakaretleri arıyor gibi göründü. Sonra kükredi: "Seni ihtiyar kara mankafa! Seni ihtiyar... Kapa çeneni! Kapa çeneni! Duydun mu?"

Williams çığlık atma konusunda derhal doktora itaat etti ama kısık sesle konuşmayı sürdürdü: "Ah, yağrabbim! Kim derdi ki... Aman yağrabbim!

Trescott yeniden bir tabur komutanı tavrıyla konuştu: "Alek!"

İhtiyar zenci yine boyun eğdi ama kendi kendine "Yağrabbim" diye fısıldayıp duruyor, dehşet içinde tir tir titriyordu.

Giderek büyüyen bu üç gölge altın rengi kapı eşiğine yaklaşırken, dinç görünen ihtiyar bir zenci kadın kapıya çıktı ve eğilerek selam verdi. "İyakşamlar, doktur! İyakşamlar! Buyurun! Buyurun!" Belli ki odaya çekidüzen vermek için girişiği hummalı mücadeleden yeni çıkmıştı, ama şimdi hızlı hızlı selam veriyor ve yüzmekte olan birinin gayretini gösteriyordu.

"Kendini sıkıntıya sokma, Mary," dedi Trescott, içeri girerken. "Henry'yi ilgilenmen için sana getirdim ve yapman gereken tek şey, sana söylediklerimi yerine getirmek." Peşinden kimsenin gelmediğini gören doktor kapıya doğru dönüp "İçeri gir Henry," dedi.

Johnson girdi. "Amanın!" diye çığlık attı Mrs. Williams. Geri geri giderken neredeyse ters perende atacaktı. Williams kabilesinin altı küçük üyesi, sobanın arkasında yer tutmak için aynı anda atıldılar ve ağlayan bir öbek meydana getirdiler.

XIII

"Sen de çok iyi biliyorsun ki sen ve ailen normalde haftada üç dolardan daha az bir parayla geçiniyordunuz ve şimdi Doktor Trescott, Johnson'ın kalması karşılığında sana haftada beş dolar ödediği için milyonerler gibi yaşıyorsunuz. Johnson sizinle kalmaya başladığından beri hiçbir işe elini sürmedin, herkes bunun farkında. Şimdi derdin ne peki senin?"

Yargıç, verandadaki koltuğunda oturup bastonunu okşuyor ve leylakların altında duran ihtiyar Williams'a bakıyordu. "Evet, biliyom yargıç beyim," dedi zenci, aklı karışmış bir halde başını sallayarak. "Dokturun yaptığını takdir etmiyo diyilim ama... ama... şey... Görüyonuz ya, yargıç beyim," diye devam etti gücünü toplayarak, "şey... bu çok zor bi iş. Bu ihtiyar hiç böle çok çalışmadıydı. Yağrabbim, hem de hiç!"

"Saçmalamayı kes," dedi yargıç, sertçe. "Sen hayatında hiç gerçekten çalışmadın ki... Ancak bir serçe ailesini geçindirecek kadar işte. Şimdi eskisinden çok daha rahat bir hayatın var ve karşıma geçmiş ihtiyar bir ahmak gibi konuşuyorsun."

Zenci, kafasını kaşımaya başladı. "Bilirsiniz ya, yargıç beyim," dedi en sonunda, "benim hanım artık misafir kabul edemiyo..."

"Başlarım misafirinize!" dedi yargıç, huysuzca. "Kilerde ununuz, tencerede etiniz varsa senin hanım misafir kabul etmeden de idare eder, değil mi?"

"Ama zaten gelmiyolar ki, yargıç beyim," diye karşılık verdi Williams, iyice sersemlemişti. "Ne hanımın arkadaşları ne benim arkadaşlarım geliyo, bizim evin yanına bile yaklaşmıyolar."

"İyi o zaman, onlar böyle salak insanlarsa bırak evlerinde kalsınlar."

İhtiyar zenci bu tartışmadan sıyrılmanın bir yolunu arıyor gibiydi; ama belli ki bir çaresini bulamadığından, süklüm püklüm bir şeyler gevelemeye niyetlendi. Fakat tereddüt etti. "Yargıç beyim," dedi, "benim hanım iyice dalgınlaştı."

"Senin ihtiyar tam bir budala," diye karşılık verdi yargıç.

Williams iyice yaklaşıp bir leylak dalının arasından ciddiyetle baktı. "Yargıç beyim," diye fısıldadı, "bizim veletler..."

"Ne olmuş onlara?"

Williams, cenazedeymiş gibi kasvetli bir ses tonuyla şöyle dedi: "Onlar... onlar yemek yiyemiyolar."

"Yiyemiyorlar mı!" diye alay etti yargıç, sesini yükselterek. "Yiyemiyorlar mı? Benim de senin gibi koca bir ahmak olduğumu düşünüyorsun galiba. Yiyemiyorlarmış! Küçük serseriler! Onları yemekten alıkoyan ne?"

Williams buna cevaben kederli bir vurguyla, "Hennery" dedi. Bu ismi trajik bir ifadeyle kullanmaktan bir nevi tatmin duyan adam, yarattığı etkiyi görebilmek için gözlerini yargıca dikti.

Yargıç huzursuzca kıpırdandı. "Hadi artık ihtiyar dürzü, lafı ağzında geveleyip durma. Niyetin ne? Ne istiyorsun? Erkek gibi konuş, bu sinir bozucu lafları daha fazla duymak istemiyorum."

"Ben hiç bişiyi geveleyip durmuyom, yargıç beyim" diye kızgın kızgın karşılık verdi Williams. "Hiç de bilem gevelemiyom. Ne söylenmesi gerekiyosa onu hemen söylerim. Öle de yapıyom zaten."

"Pekâlâ, söyle o zaman."

"Yargıç beyim," diye söze başladı zenci, şapkasını çıkarıp dizine vurarak. "Tanrı biliyo ya, herangi bir adamın yapcağı gibi haftada beş dolara her işi yaparım ama bu iş berbat, yargıç beyim. Doktur onu getirdiyinden beri kendi evimde bir dakka uyuyamaz oldum yeminle."

"Pekâlâ, bu konuda ne yapmayı öneriyorsun?"

Williams bakışlarını yerden kaldırıp ağaçların üzerinde gezdirdi. "Esasen iştahım iyidir ve tıpkı bir köpek gibin uyurum ama o... o benim sinirlerimi tamamıylan bozdu. Bu iy diyil, kesinlikle diyil. Geceleri uyanıp hıçkıra hıçkıra ağladını duyuyom, içerde masur kalıp kalmadığını kontrol etmek için usul usul yaklaşıyom. Bütün gece boyu kafamın içine ediyo. Kışın ne olcaanı bilmiyom. Onu bizim veletlerin olduğu yere bırakamam. Şimdi kaldığı yerdeyse donar kesin." Williams bu sözleri sanki kendi kendine konuşuyormuş gibi söylemişti. Derin düşüncelere daldığı bir sessizlikten sonra devam etti: "Millet onun kesinlikle Hennery Johnson olmadını söyleyerek dolaşıyo etrafta. Diyolar ki, o bir iblismiş!"

"Ne?" diye haykırdı yargıç.

"Evvet," diye tekrarladı Williams, incinmiş bir ses tonuyla; dürüstlüğü sorgulanmış gibi hissediyordu. "Evvet. Size bunu dosdoru söylüyom, yargıç beyim. Karşıma çıkan bissürü kişi onun bir iblis olduunu söylüyo."

"Sen de böyle düşünmüyorsun, değil mi?"

"Yok. O iblis diyil. O Hennery Johnson."

"Tamam o zaman, derdin ne? O aptal insanların söylediklerini umursama. Sen işini yapmaya devam et ve bu saçmalıklara hiç kulak asma."

"Bunlar saçma tabii, yargıç beyim; ama o da gerçekten iblise *benziyo*."

"Neye benzediğinden sana ne!" diye çıkıştı yargıç.

"Kiram ayda iki buçuk dolar," dedi Williams, yavaşça.

"İsterse ayda on bin dolar olsun," diye karşılık verdi yargıç. "Nasılsa hiç ödemiyorsun ki..."

"Bişey daha var," diye devam etti Williams, düşünceli bir tavırla. "Eğer aklı başında olaydı ben yine katlanırdım ama iyice kafayı sıyırmış o, yargıç beyim. Öyle iblis gibi görünüp bi de çığlıklar atınca arkadaşlarım korkup kaçıyo, çocuklarım yemek yiyemiyo ve ihtiyar karım kıyameti koparıyo... Benim kiram aylık iki buçuk dolar, onun kafa da yerinde değil ve sanki haftada beş dolar..."

Yargıç bastonunu sertçe verandanın zeminine indirdi. "Hah işte," dedi, "söylemek istediğin şey bu diye düşünüyordum zaten."

Williams, kendi ırkına has bir tavırla başını iki yana sallamaya başladı. "Şimdik bi dakka durun, yargıç beyim," dedi, savunmaya geçerek. "Dokturun yaptıyını takdir etmiyomuşum gibi davranmayın. Öle diyil. Doktur Trescott iyi bi adam, yaptıklarını takdir etmiyo diyilim ama... ama..."

"Ama ne? Canımı sıkıyorsun Alek. Şimdi bana şunu söyle: Hayatında daha önce hiç düzenli olarak haftada beş dolar kazandın mı?"

Williams derhal vakur bir şekilde duruşunu dikleştirdi, ama sorunun ardından gelen sessizlikte yavaş yavaş tavrını değiştirdi. En sonunda kahramanca bir edayla yanıtladı: "Yok, yargıç beyim, kazanmadım. Tabiyki beş doların benim gibi bir adam için az para olduunu söylemiyom. Ama yargıç beyim, başka bi adam böyle bi iş için aylık maaş alırdı." Sonra abartılı el kol hareketleriyle tekrarladı: "Evvet yargıç beyim, böyle bir iş için insanın aylık belli bir maaş alması gerekiyo." Maaş kelimesini özellikle vurgulamıştı.

Yargıç kahkahalarla güldü. "Doktor Trescott'un bu meseleyle ilgili ne düşündüğünü biliyorum Alek; eğer pansiyonerinden memnun değilsen, onu başka bir yere yerleştirmeye hazır. Yani eğer bu düzenden yorulduğunu ve değiştirilmesini istediğini söylüyorsan, doktor da gelip Johnson'ı götürür."

Williams tereddüt içinde tekrar kafasını kaşıdı. "Bir pansiyoner için beş dolar büyük para ama deli bir adam için hiç de büyük para diyil," dedi nihayet.

"Ne kadar alman gerektiğini düşünüyorsun?" diye sordu yargıç.

"Şey," diye söze girdi Alek, terazinin kefelerini dengede tutmaya çabalayan birinin tavrıyla. "İblise benziyo, bütün herkesi korkutuyo, kendi çocuklarım yemek yiyemiyo, ben uyuyamıyom, onun da kafası yerinde diyil ve..."

"Bütün bunları zaten söyledin bana."

Kısa, kıvırcık saçlı kafasını kaşıyıp şapkasıyla dizlerine vuran ve gözlerini önce ağaçlara, sonra da yere diken Williams sinirle yerdeki çakıl taşlarını tekmeleyerek, "Şey yargıç beyim, bence bunun ederi..." diyebildi. Kekelemeye başlamıştı.

"Ne kadarmış ederi?"

"Altı dolar!" diye haykırdı Williams, çaresiz bir taşkınlıkla.

Yargıç koltuğunun arkasına yaslanarak, kahkahadan kırılan bir adamın bütün hallerini tek tek sergiledi ama hafif bir öksürüğün dışında hiç ses çıkarmadı. Williams endişeyle onu izliyordu.

"Pekâlâ," dedi yargıç, "yani maaş olarak altı dolar mı istiyorsun?"

"Yok, efendim," diye anında karşılık verdi Williams. "Maaş olarak diyil. Yok, diyil. Bu maaş diyil." Zekâsını bu şekilde sorgulayan adama öfkeyle bakıyordu.

"Eh, çocuklarının yemek yiyemediğini düşünürsek?"

"Ben..."

"Ve bir iblis gibi göründüğünü de hesaba katalım! Varsayalım ki bütün bunlar da böyle devam edecek! Haftada altı dolar sana yeter mi?"

Bu sorgulama esnasında hatıralar Williams'ın zihnine üşüşüyor gibiydi, bu yüzden şüpheyle yanıtladı: "Elbet kafası yerinde olmayan, iblise benzeyen bir adam... Ama altı dolar..." Tek cümledeki bu iki girişimden sonra, Williams ansızın bir hatibe dönüşerek o pasparlak avucunu havada salladı. "Diyom ki yargıç beyim, altı dolar altı dolardır, ama eğer Hennery Johnson'ı barındırma karşılığında altı dolar alcaksam, bunu hak ediyom! Bunu hak ediyom!"

"Hiç kuşkum yok, zaten her hafta yaptığın iş karşılığında altı dolar kazanıyorsundur," dedi yargıç.

"Eh, eğer haftada altı dolara Hennery Johnson'ı barındırıyosam, bunu hak ediyomdur! Bunu hak ediyom!" diye çılgınca haykırdı Williams.

XIV

Reifsnyder'in çırağı yemeğe gitmişti ve dükkânın sahibi de bir an önce tıraş olmak isteyen dört adamı sakinleştirmeye çalışıyordu. Reifsnyder çenesi düşük biriydi ve bu da onun diğer berberler arasında göze çarpmasına neden oluyordu; zira berberlik geleneği onlara sessizliği tekrar tekrar öğrettiğinden bu meslek grubu ağırbaşlı suskunluklarıyla bilinir. Havadan sudan konuşanlar müşterilerdir.

Reifsnyder usturasını koltuktaki adamın yanağından aşağı doğru kaydırırken, sık sık diğerlerine dönüp sabırsızlıklarını yatıştırmak için hoşbeş etmeye çalışıyordu. Bekleyenler ise bu sözlere pek kulak vermiyordu.

"Ölmesine izin vermeliydi," dedi demiryolu mühendisi Bainbridge, sonunda berberin söylevlerinden birine cevap vererek. "Kapa çeneni Reif ve kendi işine bak!"

Reifsnyder ise tam aksine tıraş etmeyi bütünüyle bırakıp yüzünü konuşan adama döndü. "Ölmesine izin mi verseydi?" diye sordu. "Bu nasıl olacaktı? Bir adamın ölmesine nasıl izin verebilirsin ki?"

"Ölmesine izin vererek işte, seni mankafa," dedi mühendis. Bunun üzerine diğerleri de hafiften gülünce suratını asan Reifsnyder, çoğunluğun onu küçümsemesinden bıkarak derhal işinin başına döndü.

"Bu nasıl olacaktı?" diye homurdandı daha sonra. "Senin için bu kadar çok şey yapmış bir adamı nasıl ölüme terk edebilirsin?"

"Senin için bu kadar çok şey yapmış bir adamı mı?" diye tekrarladı Bainbridge. "Sen en iyisi birilerini tıraş et. Bu nasıl olabilirmiş! Belki de burası bir berber dükkânı değildir?"

O ana kadar sessiz sessiz duran bir adam, "Doktorun yerinde ben olsaydım, ben de aynı şeyi yapardım," dedi.

"Tabii ki," dedi Reifsnyder. "Herkes öyle yapardı. Yani senin gibi olmayan herkes, seni gidi... taş kalpli... balık!" Son kelimelerini sancılı bir özenle aramıştı ve bu yığını zafer kazanmış bir edayla Bainbridge'in üstüne boca etti. Mühendis kahkahalarla güldü.

Berber koltuğundaki adam iyice doğruldu, Reifsnyder de adamın saçını yağlayıp taradığı özenli bir seremoniye girişti. Artık rahat rahat konuşmaya katılabilecek durumdaki adam şöyle dedi: "Onun dünyadaki en korkunç şey olduğunu söylüyorlar. Genç Johnnie Bernard, hani şu seyyar satıcı, onu Alek Williams'ın barakasında görmüş; dediğine göre tam iki gün hiçbir şey yiyememiş."

"Yok artık!" dedi Reifsnyder.

"Peki onu bu kadar korkunç yapan şey neymiş?" diye sordu bir başkası.

"Yüzü yokmuş," diye cevap verdi berberle mühendis aynı anda.

"Yüzü mü yokmuş!" diye tekrarladı adam. "Yüzü olmadan nasıl yaşıyor ki?"

"Yüzü yok başının önünde,
Tam da yüzünün olması gereken yerde."

Bainbridge ayağa kalkıp şapkasını kancaya asarken bu dizeleri acınası bir halde şakıyordu. Koltuktaki adam yerini ona bırakmak üzereydi. "Elini çabuk tut," dedi Reifsnyder'e. "7.31'de çıkacağım."

Berber, mühendisin yanaklarındaki sabunu köpürtürken derin derin düşünüyor gibiydi. Sonra birden patladı. "Siz yüzünüzü kaybetmek ister miydiniz acaba!" diye çıkıştı kalabalığa.

"Ah, seninki gibi bir yüze sahip olmak zorundaysam eğer..." diye karşılık verdi müşterilerden biri.

Bainbridge'in sesi köpük denizinin içinden yükseldi: "Sızlanıp duruyorsun, çünkü yüz kaybetmek moda olsaydı işsiz kalırdın."

"Pek moda olacağını sanmıyorum," dedi Reifsnyder.

"Eğer onun yüzünü kaybettiği şekilde kaybedilecekse pek moda olmaz tabii" dedi bir başka adam. "Kusura bakmazsanız benimki bende kalsın."

"Bence de öyle!" diye haykırdı berber. "Bir düşünsene!"

Bainbridge'in tıraşı, ona nispeten hareket alanı sağlayacak aşamaya gelmişti. "Acaba doktor için için ne düşünüyordur?" dedi. "Onu hayatta tuttuğuna pişman olmuş olabilir."

"Yapabileceği tek şey buydu," diye karşılık verdi bir adam. Diğerleri de onunla aynı fikirde görünüyordu.

"Farz edin ki onun yerinde siz varsınız," dedi biri, "ve Johnson evladınızı kurtarmış. Ne yapardınız?"

"Muhakkak aynısını!"

"Elbette! Onun için elinizden gelen her şeyi yapardınız. Onun için dünyadaki tüm sıkıntıları göze alırdınız. Ve son kuruşunuzu yine onun için harcardınız. Peki sonra?"

"Merak ediyorum, yüzü olmamak nasıl bir his acaba?" dedi Reifsnyder, derin düşüncelere dalarak.

Az önce konuşmuş olan adam, kendisini iyi ifade ettiğini düşünerek söylediklerinin tamamını tekrarladı: "Onun için elinizden gelen her şeyi yapardınız. Onun için dünyadaki tüm sıkıntıları göze alırdınız. Ve son kuruşunuzu yine onun için harcardınız. Peki, sonra?"

"Hayır ama bak," dedi Reifsnyder, "yüzünün olmadığını farz et!"

XV

Williams, ihtiyar yargıcın görüş alanından çıkar çıkmaz kendi kendine konuşmaya ve el kol hareketleri yapmaya başladı. Coşku besbelli ki bütün hayati uzuvlarına işlemiş ve onun havayla dolmuş gibi genişlemesine neden olmuştu. Parmaklarını havada şaklatıp ıslıkla zafer şarkılarından küçük bölümler çalmaya koyuldu. Barakasına doğru ilerlerken, ara sıra dans edercesine döne döne yürüyordu. Aradaki monologlarından öğrenildiği üzere, yaptığı girişimden muzaffer ve gururlu şekilde çıkmıştı. O yenilmez Alexander Williams idi. Hiçbir şey onun bu cüretkâr özgüvenini sarsamazdı. Kral gibi yürüyüşü, kahramanlık şarkısı, ellerinin gülünç savruluşu... Bütün bunlar dünyaya başarıyla meydan okuyan bir adamı işaret ediyordu.

Yolda Zeke Paterson'ın kasabaya doğru geldiğini gördü. Elli metrelik mesafeden birbirlerine selam verdiler.

"Nassınız, Paterson Birader?"

"Nassınız, Williams Birader?"

Her ikisi de papaz yardımcısıydı.

"Evdekiler iyi mi, Paterson Birader?"

"İdare ediyolar işte. Sizinkiler nassı, Williams Birader?"

İkisi de yürüyüş hızını biraz olsun azaltmamıştı. Aralarında hatırı sayılır bir mesafe varken konuşmaya başlamışlar, birbirlerinin yanından geçerken devam etmişler ve adım adım uzaklaşırlarken de nezaketen sordukları soruları yöneltmişlerdi. Williams'ın zihni balon gibiydi. Öylesine şişmişti ki olağan bir temas hizasına geldiklerinde Paterson'ın uzak durmaya çalışarak kurumuş hendekten geçtiğini fark etmemişti bile.

Ardından yalnız başına yürümeye devam ederken, yeniden şarkı söylemeye ve içinde bulunduğu durumu el kol hareketleriyle kutlamaya döndü. Adımlarını hoplaya zıplaya atıyordu.

Kulübesi görüş alanına girdiğinde, tarlalar mavi bir alacakaranlıkla örtülmüştü ve penceredeki ışık soluktu. Hoplayıp zıplayarak ve bin bir türlü şekle bürünerek birkaç dakika neşe içinde bu ışığı seyretti. Sonra belli ki zihnini aniden başka bir düşünce ele geçirdi ve bütün neşesi sönmüş gibi durdu. Nihayet bir düşman kalesiymiş gibi usul usul evine yaklaştı.

Köpeklerden bazıları bir süre yüksek sesle havlayarak adamın eve yaklaşmasına karşı çıktılar ama efendilerini tanıyınca mahcup bir şekilde dağıldılar. Williams boğuk bir sesle köpeklerini azarladı.

Eve varınca, acemi bir hırsızın ürkekliğiyle kapıyı itti. Başını içeri sokup dikkatle iki yana baktı ve gözleri masanın başında oturan karısının gözleriyle buluştu, gaz lambasının ışığı yüzünün yarısını aydınlatıyordu. "Şşşt!" dedi adam, beyhude yere. Bakışları hızla tek yataklı odaya siper olan iç kapıya döndü. Oturma odasının zeminine yayılmış olan zenci yumurcaklar hafif hafif horluyorlardı. Sağlam bir yemeğin ardından hemencecik odaya dağılıp uykuya

dalmışlardı. "Şşşt!" dedi Williams yeniden, hiç kımıldamadan sessizce duran karısına. Williams, sadece kafasının görünmesine izin verecek şekilde duruyordu. Bir eli masanın kenarında, öbür eli dizinin üstünde duran karısı, fal taşı gibi açılmış gözleri ve aralanmış dudaklarıyla Williams'a sanki bir hortlakmış gibi bakıyordu. Dehşet içinde yaşayan birini andırıyordu, hatta kapıdaki tanıdık yüz bile böyle ansızın gelerek onu korkutmuştu.

Williams bu gergin sessizliği bozdu. "O iyi mi?" diye fısıldadı, gözleriyle iç kapıyı işaret ederek. Onun bakışlarını ürkekçe takip eden karısı başını sallayıp alçak sesle cevapladı:

"Çoktan uyudu gitti sanırsam."

Williams bunun üzerine hiç ses çıkarmadan eşikten geçip içeri girdi.

Bir sandalye alıp, onu büyük bir dikkatle korku uyandıran iç kapıya bakacak şekilde yerleştirdi. Karısı da kapıyı karşısına alabilmek için hafifçe yana kaydı. Üstlerine bir sessizlik çökmüştü, sanki amansız bir felaketin gümbür gümbür gelişini bekliyorlardı.

Williams sonunda eliyle ağzını kapatarak öksürdü. Karısı irkilip korkuyla ona baktı. "Bu gece sessiz durcak gibi görüküyo," dedi fısıldayarak. Konuşmalarını ve bakışlarını sık sık iç kapıya yöneltiyor, ona bir ölüye ya da hayalete gösterilecek saygıyı gösteriyorlardı. Bu cümleyi uzun bir sessizlik daha izledi. İkisinin de fal taşı gibi açılmış gözleri bembeyaz parlıyordu. Uzaktaki yoldan bir yük arabası takırdayarak geçti. Oturdukları yerden dönüp pencereye baktılar; kulübedeki ışığın yarattığı etki, koyu karanlık ve kutsal bir gecenin temsiliydi. İhtiyar kadın kilisedeki cenaze törenlerinde her zaman görülen bir tavır takındı. Zaman zaman sanki birdenbire dua etmeye başlayacakmış gibi duruyordu.

"Belkim de bu gece sessiz kalcak," diye fısıldadı Williams. "Bugün nassıldı, iyi miydi?" Karısı cevap vermek yerine Eyüp Peygamber'e yalvararak bakışlarını tavana dikti. Williams yerinde duramıyordu. Sonunda parmak uçlarına basa basa kapıya ilerledi. Hiç ses çıkarmadan yavaşça diz çöküp kulağını anahtar deliğine dayadı. Arkasında bir ses duyunca hızlıca döndü. Karısı dehşet içinde ona bakıyordu. Sobanın önünde ayakta duruyordu ve kolları uyumakta olan yavrularının hepsini birden koruma içgüdüsüyle iki yana açılmıştı.

Ama Williams kapıya dokunmadan doğruldu. "Sanırsam uyuyo," dedi, saçlarını karıştırarak. Bir süre daha kendi kendine tartıştı. Bu zaman zarfında karısı, çocuklarına kalkan olan bir annenin tombulca heykeli gibi öylece durdu.

Adamın zihninin ani bir cesaret dalgasıyla sürüklendiği belliydi. Sert adımlarla kapıya doğru ilerledi. Parmakları tam kapı tokmağını kavramak üzereydi ki birden ellerini başının arkasına koyup kafasını eğerek hızla yana çekildi. Sanki kapı onu tehdit etmişti. Sobanın yanında da küçük bir kargaşa vardı; Mrs. Williams korkuyla geri çekilirken, ayakları yerde yatan çocuklara takılmıştı.

Böyle paniğe kapıldığı için Williams bir nebze utanç hissetti. Yeniden işe koyuldu. Sol eliyle tokmağı sıkıca kavrayıp öbür eliyle anahtarı kilitte döndürdü. Kapıyı itti ve kapı uğursuzca savrulurken adam da aslanı kurtaran o ürkek köle misali* hızla yana sıçradı. Sobanın yanında da bir kalabalık birikmişti: kollarını iki yana açmış ve dehşete kapılmış anne ile onun eteklerine sımsıkı yapışmış, uykudan yeni uyanmış çocukları.

Kapı açılınca içeri dolan ışık huzmeleri, iki metreye iki metre boyutlarında bir odayı gözler önüne serdi. Oda ışığın

---

* *Köle ile Aslan* fablına gönderme. Kaçıp ormana sığınan bir köle korka korka da olsa aslanın pençesindeki dikeni çıkarır. (e.n.)

her şeyi gösterebileceği kadar küçüktü. Williams kapının kenarından başını uzatıp dikkatle etrafa bakındı.

Birdenbire ileriye doğru adım attı, sonra geri çekildi ve ardından bir feryatla yeniden ilerledi. Felce uğrayan ailesi onun geriye doğru sıçramasını bekliyordu ve bu haykırışın ardından iyice birbirlerine sokulmuşlardı. Ama Williams açık pencerenin karşısında feryat ederek öylece küçük odada duruyordu. "Gitmiş! Gitmiş! Gitmiş!" Gözleri ve elleriyle çabucak bu gerçeği teyit etti. Hatta küçük bir dolabı bile açıp içine baktı.

Ardından hemen dışarı fırladı. Şapkasını kapıp dış kapıyı ardına kadar açtı ve paldır küldür gecenin içine daldı. Avazı çıktığı kadar bağırıyordu: "Doktur Trescott! Doktur Trescott!" Tarlaların içinden var gücüyle koşarak kasabaya doğru yollandı. Trescott bu mesafeden onu duyabilirmiş gibi seslenmeye devam etti. Sanki Trescott koşmakta olan zencinin tepesindeki, düşüncelere dalmış o gökyüzünde salınıyordu da onun bu çınlayan sesine kulak verebilecekti: "Doktur Trescott!"

Kulübedeyse ordu gibi çocuklarıyla dört bir yanı sarılmış Mrs. Williams, gün ışığı bir takviye kuvvet gibi gelip onları kibirli, çalımlı, delifişek çocuklara ve sınırsız cesaretini açığa vuran bir anneye dönüştürene dek titreye titreye öylece durdu.

XVI

Theresa Page bir parti veriyordu. Parti, annesiyle uzun uzun yürüttüğü ve babasının da kısmen kulak misafiri olduğu ısrarcı tartışmaların sonucuydu. Babası sonunda dört kelime etmişti: "Ah, bırak versin partisini." O zaman annesi memnuniyetle razı gelmişti.

Theresa on dokuz davetiye yazmış ve teneffüste okul arkadaşlarına dağıtmıştı. Sonra annesi beş kocaman pasta ve üstüne bol bol da limonata hazırlamıştı.

Böylece dokuz küçük kız ile on küçük oğlan, Theresa ile annesi onlara pasta, limonata ve üstüne dondurma ikram ederken oldukça resmi bir vaziyette yemek odasında oturuyorlardı. Böyle bir resmiyet onların üzerinde pek eğreti duruyordu. Bu halleri Mrs. Page'in varlığı yüzündendi. Daha az önce salonda tek başlarına oyun oynarken bir sandalye devirmişlerdi; oğlanlar öyle ya da böyle o serseri ruhlarını dışa yansıtıyorlardı. Ama koşullar bunu mümkün kılacak hale geldiğinde de kızlar oğlanları acımasızca küçümseyerek onları katlanılmaz bir gururun kurbanı yapıyorlardı. Oysa şimdi bunun bir çocuk partisi olduğunu tasdik eden kaçamak gülüşmeler, el kol hareketleri, azarlamalar ve somurtmalar da olmasa, tıpkı pazar okulu için kiliseye gitmiş gibi oturuyorlardı yemek odasında.

Bu uslu topluluktan iki küçük kız sırtlarını geniş pencereye vermiş, bir tahta sıraya tünemişlerdi. Oğlanları hor görmenin verdiği keyifle birbirlerine gülümsüyorlardı.

Pencereden bir gürültü duyan küçük kızlardan biri ne olduğuna bakmak için arkasına döndü. Birdenbire çığlıklar atıp elleriyle yüzünü kapatarak geriye sıçradı. Herkes, "Ne oldu? Ne oldu?" diye bir ağızdan bağırmaya başladı. Tir tir titreyerek ağlayan çocuğun gözlerindeki belli belirsiz bir hareket, etrafındakilere pencerede gördüğü bir şeyden korktuğunu anlattı. Hepsi birden o sırada sakince duran pencereye baktı ve bir an için sessizlik oldu. Akıllı bir çocuk hemen odada kaç kişi olduğunu saydı. Pencerede hayalet gibi bir görünüp bir kaybolmak çok eski bir eşek şakasıydı. Ama küçük çocukların hepsi o anda odada ve şaşkınlık içindeydi.

Akılları başlarına gelince savaş çığlıkları atarcasına bağırmaya başladılar ve hızla yan kapıdan fırlayıp tehlikeye

doğru koştular. Gözü peklikte birbirleriyle rekabet ediyorlardı.

Aslında hiçbiri bahçenin karanlığında bir ejderhayla karşılaşmayı istemiyordu ama yemek odasındaki hassas kimselerin karşısında tereddüt edemezlerdi. Birbirlerine sert bir tonda seslenerek çimenlerin üstünde bin bir eziyetle ilerlediler, büyük bir gaddarlıkla gölgelere saldırdılar, yine de akıllı insanlara has bir temkinliliği elden bırakmadılar. Ne var ki, gecenin huzuru içinde beklenmedik bir şeyle karşılaşmadılar. Elbette büyük bir yalan söyleyen bir delikanlı vardı. Çitin orada eğilerek sıvışan korkunç bir şey gördüğünü anlatıyordu. Bir dizi ayrıntı verip romanlardan hatırladığı belli başlı yapıları tekrarlayarak, attığı yalanı daha da mükemmelleştiriyordu. Örneğin, yaratığın boğuk kahkahasını duyduğunu söyledi ısrarla.

Evdeyse tehlikeyi haber veren küçük kız hâlâ tir tir titreyerek ağlıyordu. Mrs. Page onu büyük bir zorlukla biraz olsun sakinleştirebildi. Sonra kız bir an önce eve gitmek istedi.

Mr. Page işte tam o anda eve girdi. Çocukların partisinin bittiğini ve evlere dağıldıklarını düşündüğü vakte kadar evden uzak durmuştu. Küçük kıza evine kadar eşlik etmek zorunda kaldı; çünkü kapıyı açıp da gecenin karanlığını gören kız yeniden çığlığı basmıştı.

Kız, annesine bile anlaşılır şeyler söyleyemedi. Gördüğü bir adam mıydı? Bilmiyordu. Bir şeydi işte, korkunç bir şey.

XVII

Watermelon Bulvarı'nda Farragut'lar akşamlarını her zamanki gibi küçük köhne verandada geçiriyorlardı. Kimi zaman öbür köhne verandalarda oturan kimselerle bağıra çağıra dedikodu yapıyorlardı. Yakınlardaki bir evden ağlayan bir bebeğin incecik sesi yükseldi. Bir adam, karısıyla bulvarın hiç de aldırış etmediği şiddetli bir ağız dalaşına tutuşmuştu.

Birden Farragut'ların karşısında başını yerlere kadar eğen bir canavar göründü. Bir anlık duraksamadan sonra, yerkabuğunun birdenbire kabarmasının yarattığı etkiye benzer bir şey oldu. İhtiyar kadın korkunç bir haykırışla kendini geriye savurdu. Bir korkuluğa maharetle tünemiş olan küçük Sim, canavar görünür görünmez korkuluğun üstünden yere yuvarlandı. Hiç ses çıkarmadı, gözleri yuvalarından uğramıştı; düşüşünü yavaşlatmak için elleriyle korkuluğu yakalamaya çabaladı ve sonra da ortadan kayboldu. Hüngür hüngür ağlayan ve saçları aniden gizemli bir şekilde karmakarışık olan Bella, elleriyle dizlerinin üstünde korkuyla basamaklardan yukarı tırmanıyordu.

Bir aile toplantısının kalıntıları arasında duran canavar, eğilmeye devam ediyordu. Hatta itiraz edercesine pençesini kaldırdı. "Sakın raatsız olmayın, Bağyan Fa'gut," dedi, nazikçe. "Hayır, hiç bilem de. Ben sade bu akşam keyfiniz nası diye sormaya uğradımdı. Raatsız olmayın. Hiç olmayın. Benimle dansa gider misiniz diye de sormak istiyom, Bağyan Fa'gut. O dansta bana eşlik ederseniz size çok minnettar kalırım, Bağyan Fa'gut."

Kız arkasına dönüp içler acısı bir bakış attı. Hâlâ sürünerek kaçıyordu. Verandanın yanında duran küçük Sim'den, hem korkusunu hem de orada çakılı kaldığını ifade eden

tuhaf bir mızıldanma yükseldi. O sırada yaratık da sallana sallana yürüyerek kızın arkasından basamakları tırmandı.

Yaratık bir sandalye çekerken kız odanın köşesine sindi. Yaratık zarifçe sandalyenin kenarına ilişmişti. Her iki eliyle eski bir kasket tutuyordu. "Raatsız olmayın, Bağyan Fa'gut. Hiç raatsız olmayın. Hayır, sakın ha. Size yaptığım dans davetimi kabul etme şerefini bana bağışlar mısınız diye sormaya geldimdi buraya sade, Bağyan Fa'gut."

Kız kollarıyla gözlerini kapatıp, yanından sürünerek geçmeye çalıştı ama arkadaş canlısı canavar yolunu kesti. "Size benimle dans eder misiniz diye sormaya geldimdi, Bağyan Fa'gut. O dansta bana eşlik etme mutluluğunu bana bağışlayabilir misiniz diye sormaya geldimdi, Bağyan Fa'gut."

Titreye titreye ağlayan kız, son bir umutsuz çabayla kendini yüzüstü yere attı; bu sırada canavar, anlamsız seslerle nazik davetini tekrarlıyor ve karnının üstünde zarifçe tuttuğu eski şapkasıyla sandalyenin kenarında oturuyordu.

Evin arka tarafındaysa, sekiz yıl boyunca koltuğunda oturup çeşitli hastalıklarını anlatmaktan başka bir şey yapmamış olan aşırı kilolu Mrs. Farragut, büyük bir hız ve çeviklikle yüksek bir çite tırmanıyordu.

XVIII

İnşaatçılar yeni bir ev için çalışmaya başladığında, Trescott'un mülkünün ortasındaki kapkara kütle daha tam soğumamıştı. Ev inanılmaz bir hızda yükselmekteydi. Küllerinden doğan büyülü bir yapıya benziyordu. İlk bitirilen kısım doktorun ofisi olmuştu ve doktor yeni kitaplarını, aletlerini ve ilaçlarını çoktan içeri taşımıştı.

Polis şefi geldiğinde Trescott masasının başında oturuyordu. "Onu bulduk," dedi polis şefi.

"Buldunuz mu?" diye haykırdı doktor. "Nerede?"

"Bu sabah gün ışıdığında sokaklarda dolaşıyordu. Geceyi nerelerde geçirdiğini düşünürsek bunun için ben de suçlanabilirim."

"Şimdi nerede?"

"Ha, kodese tıktık. Başka ne yapacağımı bilemedim. Bana söylemenizi istediğim de işte bu. Elbette onu sürekli orada tutamayız. Neyle suçlayacağımızı bilemiyoruz."

"Gelip alacağım onu."

Memur olanları düşünerek sırıttı. "Dışarıdayken epey meşgul olduğunu söylemem gerek. Yaptığı ilk şey, Page'lerde verilen bir çocuk partisini dağıtmak olmuş. Sonra Watermelon Bulvarı'na gitmiş. Ohooo! Çevrede izdiham yaratmış. Erkekler, kadınlar ve çocuklar çığlıklarla sağa sola kaçışmış. İhtiyar bir kadının çitten atlamaya çalışırken bacağını kırdığını falan söylüyorlar. Daha sonra dosdoğru anacaddeye gitmiş, orada karşılaştığı İrlandalı bir kız çılgına dönmüş ve kargaşa çıkmış. Henry de koşmaya başlamış, büyük bir kalabalık taş atarak onu kovalamış. Ama kalabalığı dökümhaneyle demiryolu ambarının civarında atlatmış. Bütün gece onu aradık ama bulamadık."

"Zarar görmüş mü hiç? Bir yerine taş isabet etmiş mi?"

"Sanıyorum ki ondan geriye yaralanacak pek de bir şey kalmamış, değil mi? Sanırım yaralanabileceği kadar yaralanmış zaten. Hayır. Ona dokunmamışlar bile. Elbette kimse onu gerçekten incitmek istememiş, ama insanların birbirlerinden nasıl kolayca etkilenebildiğini biliyorsunuz. Sanki... Sanki onu..."

"Evet, anlıyorum."

Polis şefi bir an düşünceli düşünceli yere baktı. Sonra tereddüt ederek konuştu. "Partide korkuttuğu kişi, Jake Winter'ın küçük kızıymış. Bayağı hastalanmış, öyle diyorlar."

"Hasta mı? Ama beni çağırmadılar. Winter ailesinin fertlerini hep ben tedavi ederim."

"Öyle mi?" diye sordu şef yavaşça. "Şey... biliyorsunuz... Winter... Eh, bu olaydan sonra Winter epeyce çıldırdı. Sizin... sizin tutuklanmanızı istedi."

"Tutuklanmamı mı? Budala! Hangi suçlamayla benim tutuklanmamı isteyebilirmiş ki?"

"Elbette. Aptalın teki. Çenesini tutmasını söyledim ona. Ama biliyorsunuz, çok geçmeden bütün kasabayı dolaşıp bu düşüncesini anlatacaktır. O yüzden bunu size söylemenin iyi olacağını düşündüm."

"Ah, hiçbir sonuç elde edemez ama yine de sana minnettarım Sam."

"Hiç sorun değil. Bu akşam gelip onu çıkaracaksınız, değil mi? Gardiyan sizi çok hoş karşılayacaktır. Çünkü yaptığı işi zerre kadar sevmiyor. Ne zaman isterseniz adamınızı çıkarabileceğinizi söylüyor. Adamın ona hiçbir yararı yok."

"Peki Winter'ın benim tutuklanmamı istemesinin nedeni ne?"

"Bu şeyin... bu adamın böyle ortalıkta dolaşmasına izin verme hakkınızın olmadığını dile getirip duruyor. Ama ben kendi işine bakmasını söyledim. Sadece bunu bilmenizin iyi olacağını düşündüm. Ve ayrıca şunu da söylemeliyim ki doktor, bu şey hakkında kasabada çok konuşuluyor. Yerinizde olsaydım, nezarethaneye gece epey geç saatlerde gelirdim, çünkü muhtemelen kapıda kalabalık birikecektir ve bir de yanımda maske ya da örtü falan getirirdim."

XIX

Martha Goodwin bekârdı ve artık çok yaşlanmıştı. Whilomville'de evli kız kardeşiyle birlikte oturuyordu. Orada yaşama ayrıcalığı karşılığında neredeyse evin bütün işlerini o yapıyordu. Açıkça söylenmese de herkes onun bu uğraşlarının, vaktiyle çok genç yaştaki nişanlısının, ondan kapmadığı frengiden ölmesinin kefareti olduğunu düşünüyordu.

Hayatının her gününü bu zorlu ve kesintisiz çalışmayla geçirmesine karşın çok bilgili bir kadındı. Ermenilere olanlar, Çin'de kadınların durumu, Niagara Bulvarı'ndaki Mrs. Minster ile genç Griscom arasındaki gönül ilişkisi, Baptist pazar okulundaki Kutsal Kitap derslerinde yaşanan tartışma, Birleşik Devletler'in Kübalı isyancılara karşı görevi ve başka birçok büyük mesele hakkında sarsılmaz fikirleri vardı. Şiddete dair en büyük deneyimi, bir köpeğin sopayla dövüldüğünü görmesiydi; ama dünyanın daha iyi bir yer haline gelmesine dair yaptığı planda zorlayıcı ve sert önlemlerden yanaydı. Örneğin, bütün Türklerin denize dökülüp boğulması, Mrs. Minster ile genç Griscom'un yan yana iki darağacı kurulup birlikte sallandırılması gerektiğini iddia ediyordu. Aslında barış içinde yaşayan bu kadın, sadece barışı görmüş bu kadın, sürekli ölçüsüz bir vahşeti savunuyordu. Bu meselelerde asla ikna edilemez durumdaydı; çünkü kendisine karşı çıkan herkesi en nihayetinde burun kıvırarak geçiştiriyordu. Bu burun kıvırma etkili bir güçtü. Hasımları nezdinde bu tavır kafaya indirilen bir sopaya benziyordu ve hiçbiri bu sonsuz aşağılamadan kurtulmanın yolunu bilmiyordu. Bu durum onları çaresiz ve yenilmiş vaziyette bırakıyordu. Bir daha da asla böylesi bir ezilmeye gönüllü olmuyorlardı tabii. Martha da mutfağında çatık kaşlarla, Napoléon misali yenilmez bir kumandan edasıyla dolaşıyordu.

Bununla birlikte, bozguna uğramanın acısını çeken tanıdıkları uzun zamandır gizli bir başkaldırı halindeydiler. Bu katiyen bir kumpas değildi, çünkü açıktan açığa başkaldırmaya cesaret edemiyorlardı ama bu sayede Martha'nın görüşlerine katılmayan bir kadın, o küçük çemberlerinde diğerlerinin desteğine hak kazanıyordu. Sonunda bu durum, Martha'nın uğruna mücadele ettiği herhangi bir teoriye inanmamalarını gerektiren bir anlaşmaya dönüştü. Bu, yine de onları kadının ne kadar bilgili olduğu konusunda derin bir saygıyla konuşmaktan alıkoymadı.

İki kişi onun kabiliyetinin asıl yükünü taşıyordu. Kız kardeşi Kate açıkça ondan korkardı, Carrie Dungen ise Martha'nın dizlerinin dibinde oturup dünya meselelerini öğrenmek için mutfağından ayrılmıştı. Şurası kesin ki daha sonraları, başka bir güneşin altında, her zaman Martha'ya güldü ve fikirleriyle alay etmeye çalışır gibi göründü ama bu hükümranın huzurunda hep sessiz kaldı ya da ona hayranlık besledi. Kız kardeşi Kate'in zerre kadar önemi yoktu. Kate'in başlıca yanılgısı, evin üst kat odalarında bütün işleri kendisinin yaptığını sanmasıydı, ama Martha işleri alt katta yapıyordu. Hakikati sadece, Martha'ya yarı alay, yarı hürmet içeren bir kibarlıkla davranan Kate'in kocası görüyordu. Martha'nın, kendisinin o evin temel direği olduğuna dair hiçbir kuşkusu yoktu. Bu durumun bir tanımı bulunmuyordu. Tanımları Martha yapıyor ama bunları tamamen Ermenilere, Griscom'a, Çinlilere ve diğer konulara vakfediyordu. Başlarda aşka, kırlara, ağaçların gölgesine, bir adamın yüzüne dair olan hayalleri, şimdi başka türlüydü ve onlara mutfakta tuhaf bir şekilde Küba, sıcak su çaydanlığı, Ermeniler, bulaşıkların yıkanması eşlik ediyor ve her şey karmakarışık oluyordu. Ölü bir tutkunun anıtmezarı olan bu kadın, toplumsal kabahatler hususunda kasabanın muhtemelen en acımasız eleştirmeniydi. Tıpkı

bir kuyuya gizlenir gibi mutfağa gizlenen bu meçhul kadın, kasaba hayatında şu ya da bu şekilde önemli bir etkiye sahipti. Kasaba bir metre ileri gidiyorsa, onun kişisel olarak beş santim katkısı vardı. Bir önerinin kapısına çekicini öyle sertçe indirirdi ki kapı menteşelerinden kopup üzerine düşerdi ama her halükârda yerinden oynamış olurdu. Bir lokomotifti ama lokomotif olduğunu bilmemesi etkisini daha da artırıyordu. Ürkütücü olmasının bir nedeni, aslında ürkütücü biri olduğunu bir an bile düşünmemesiydi. Zayıf, masum ve inatçı biri olarak kaldı; evrenin bu muameleye layık olduğunu düşünürse, tek başına tüm evrene kafa tutabilirdi.

Bir gün Carrie Dungen mutfağından koşarak çıkıp geldi. Anlatacak çok şeyi vardı. "Amanın," diye haykırdı, "Henry Johnson onu tuttukları yerden kaçmış ve dün gece kasabaya gelip herkesin ödünü koparmış."

Martha deli gibi ovalayarak bir tavayı parlatmakla meşguldü. Aklı başında hiç kimse bu işlemin nedenini açıklayamazdı, çünkü tava zaten gümüş gibi parlıyordu. "Demek öyle!" dedi yüksek sesle. Sözlerine derin bir anlam yüklüyordu. "Benim tahminime göre bu olacaktı zaten." Bu bir alışkanlıktı.

Taşıdığı bilgi yükü, Carrie'nin nefesini kesiyordu. Devam edebilmek için epey çaba göstermek zorunda kaldı. "Ah, bir de küçük Sadie Winter fena halde hasta, diyorlar ki Jake Winter bu sabah Doktor Trescott'un tutuklanması için uğraşıp durmuş. Zavallı ihtiyar Mrs. Farragut da bir çiti aşmaya çalışırken ayak bileğini burkmuş. Nezarethanenin etrafı sürekli kalabalık. Henry'yi kodese atmışlar, çünkü başka ne yapacaklarını bilmiyorlar, tahminim bu. Çok korkunç olduğunu söylüyorlar."

Martha sonunda tavayı rahat bırakıp bu aceleci konuşmacıya döndü. "Demek öyle!" dedi yeniden, büyük kahve-

rengi bir bez parçasını elinde tutarak. Bu heyecanlı kadının geldiğini duyan Kate, okuduğu romanı bırakıp odasından çıktı. Sarsak, ufak tefek bir kadındı. Kürekkemikleri iki buz tabakası gibiydi, çünkü kadın sürekli tir tir titriyordu. "Bütün hastalarını kaybederse hak ettiği cezayı bulur," dedi birden, kana susamış gibi bir ses tonuyla. Sanki dudakları bir makasmış gibi kelimeleri kesip biçiyordu.

"Evet, muhtemelen," diye bağırdı Carrie Dungen. "Çoğu kişi artık ona gitmeyeceklerini söylemiyor mu zaten! Eğer hasta ve gerginseniz, Doktor Trescott korkudan canınızı alabilir, öyle değil mi? Benimkini alırdı. Öyle düşünüyorum."

Bir ileri bir geri yürüyen Martha, zaman zaman bu iki kadını kaşlarını çatarak izliyordu.

XX

Connecticut'tan dönen küçük Jimmie, başlarda ahırın üstündeki odada yaşayan canavardan çok korkuyordu. Onu asla bir şeye benzetemiyordu. Gelgelelim zaman içinde garip bir merakın etkisiyle korkusu yavaş yavaş azaldı. Gitgide sokulmaya, o şeyle daha yakın ilişki kurmaya başladı.

Bir keresinde canavar ahırın arkasındaki bir kutunun üzerine oturmuş, öğleden sonra güneşinin tadını çıkarıyordu. Kafasına ağır bir örtü sarılmıştı.

Küçük Jimmie ile arkadaşları ahırın köşesine gittiler. Hepsi de genelde "bebe sınıfı" olarak bilinen sınıftaydılar ve bu yüzden okuldan diğer çocuklardan yarım saat önce çıkıyorlardı. Kutunun üstündeki figürü görünce ansızın durdular. Jimmie bir mal sahibi havasıyla elini salladı.

"İşte orada," dedi.

"Ooo!" diye mırıldandı küçük çocuklar hep bir ağızdan, "Ooo!" Çıkan sesleri duyan canavar usulca başını çevirince, hepsi birden geri sıçrayıp cesaret ya da tecrübelerine göre gruplara ayrıldılar. Jimmie bu keşif kolunda tek başına kaldı. "Korkmayın! Sizi incitmesine izin vermeyeceğim," dedi, halinden hoşnut bir tavırla.

"Hıh!" diye karşılık verdiler, küçümseyerek. "Korkmuyoruz."

Jimmie dünya harikalarından birinin hem sahibi hem de sergileyicisi olmanın zevkini sürüyor gibiydi; bu sırada seyircileri biraz uzakta duruyorlardı, heyecana kapılmış ve kendilerinden geçmiş bir halde, korku ve kıskançlık içindeydiler.

Aralarından biri kasvetli bir tavırla Jimmie'ye seslendi. "Bahse girerim onun yanına gidemezsin." Jimmie'den yaşça büyük bir çocuktu ve alışkanlığı olduğu üzere ona eziyet ediyordu. Belki de küçük çocuğun topluluk içindeki bu yeni yükselişini kendisine karşı bir başkaldırı sayıyordu.

"Hıh!" dedi Jimmie, fena halde küçümseyerek. "Yapamaz mıyım? Yapamam, ha? Gidemez miyim?"

Topluluk büyük bir heyecana kapıldı. Herkes bakışlarını Jimmie'nin hitap ettiği çocuğa çevirdi. "Hayır, yapamazsın," dedi çocuk, vurdumduymaz bir tavırla; aslında manevi bir yenilgiyle karşı karşıyaydı. Jimmie'nin kararlı olduğunu görebiliyordu. "Hayır, yapamazsın," diye tekrarladı, inatla.

"Öyle mi?" diye haykırdı Jimmie. "Bak o zaman! Bak da gör!"

Çıt çıkmıyordu, Jimmie dönüp canavara doğru yürümeye başladı. Arkadaşlarının bu bariz ihtiyatlı hali ona önceki deneyiminden daha ağır gelmiş olmalı ki canavara yaklaşmışken aniden tereddütle durdu. Ama oyun arkadaşlarının o andaki alaycı haykırışları Jimmie'yi devam etmeye zorladı. Canavarın yanına gidip elini hafifçe omzuna koydu. "Merhaba, Henry," dedi, hafiften titreyen sesiyle.

Canavar, bir zenci şarkısının tuhaf bir dizesini mırıldanıyordu, sesi belli belirsiz duyuluyordu ve çocuğa aldırış ettiği de yoktu.

Jimmie çalımla arkadaşlarına doğru yürümeye başladı. Hep birlikte onu alkışlayıp rakibini yuhaladılar. Bu yaygaranın ortasında büyük çocuk mağrur duruşunu zar zor koruyordu.

"Yapamadım, yapamadım değil mi?" dedi Jimmie ona. "Madem o kadar akıllısın, bir de sen yap da görelim!"

Bu meydan okuyuş diğerleri için yeni sataşmalar ve alaylar demekti. Büyük çocuk yanaklarını şişirdi. "Eh, korkmuyorum," diye ilan etti, asık suratla. Diplomatik bir hata yapmıştı ve şimdi küçük düşmanları bütün saygınlığını yerle bir ediyorlardı. Horozlar gibi ötüp kuzular gibi melemeye başladılar ve onunla alay edip gururuna dokunacak pek çok ses çıkardılar. "Evet, korkmuyorum," diye açıklamaya devam etti çocuk, bu alaycı şamatanın içinde.

Çetenin kahramanı olan Jimmie acımasızdı. "Korkmuyorsun, öyle mi?" diye sırıttı. "Korkmuyorsan o zaman sen de git yap."

"Şey, istesem yapardım," diye karşılık verdi diğeri. Gözlerinde derin bir ıstırap ifadesi vardı ama yine de ısrarla o cesur havasını muhafaza ediyordu. Aniden yüzünü ona eziyet edenlerden birine döndü. "O kadar akıllıysan, neden gidip sen yapmıyorsun?" Çocuk hemen topluluğun arkasına doğru geriledi. Bu olay rahatsız edilen çocuğun biraz nefeslenmesine imkân tanıdı ve hatta bir anlığına alayların başka yere yönelmesini bile sağladı. Bu duraksamadan yararlanarak, "Eğer benden başkası da yaparsa yapacağım," diye ilan etti büyük çocuk, bir ileri bir geri kasılarak yürüyordu.

Kimse bu maceraya atılmak için öne çıkmadı. Kendilerini bu karşı saldırıdan korumak için çocuklar yeniden horoz

gibi ötmeye, melemeye başladılar. Bir süre büyük çocuğun sesini hiç duyamadılar. Konuşmak için ağzını her açtığında bu gürültülü koro konuşmasını imkânsız kılıyordu. Ama en sonunda başka bir çocuk daha bu işi yapmaya cesaret ederse kendisinin de gönüllü olacağını tekrarlamayı başarabildi.

"Pekâlâ, önce sen," diye bağırdılar.

Ama Jimmie araya girip bir kez daha kalabalığı büyük çocuğa karşı kışkırttı. "Çok cesursun, öyle değil mi?" dedi ona. "Bana yapamazsın dedin ve ben yaptım, yapmadım mı? Şimdi kim korkakmış bakalım?" Diğerleri bu beyanı tezahüratlarla karşılayıp yeniden büyük çocuğa eziyet etmeye başladılar.

Çocuk utangaç bir şekilde sağ ayağıyla sol bacağını kaşımaya başladı. "Pekâlâ, korkmuyorum." Canavara bir göz attı. "Korkmuyorum." Ciyak ciyak bağıran işkencecilerine nefretle bakarak sonunda korkunç niyetini açıkladı. "Tamam, madem o kadar istiyorsunuz yapacağım. Şimdi!"

Yüzünde bir dehşet ifadesiyle kutunun üzerindeki umursamaz yaratığa döndüğünde güruh biraz yatışmıştı. Yaratığa doğru ilerlerken büyük cesareti giderek ödlekçe bir tereddüde dönüştü. En sonunda, canavara birkaç adım kala delikanlı tamamen durdu, sanki taş bir duvara çarpmıştı. Uzaktan izlemekte olan çocuklar derhal yuhalamaya başladılar. Bu çığlıkların kışkırttığı delikanlı zar zor birkaç adım daha attı. Sanki geri sıçramaya hazır bir kedi gibi büzülmüştü. Bu manzara karşısında saygılı bir tavır sergilemeye başlayan arkadaki kalabalık, cesaretlendirici çığlıklar atıyordu. Delikanlı birdenbire kendini toplayıp ileri doğru umutsuzca atılarak iyice öne uzattığı parmağının ucuyla canavarın omzuna dokundu ve hızla geri kaçtı; tiz, yabani, dizginlenemeyen kahkahalar atıyordu.

Çocuklardan oluşan kalabalık anında hürmet gösterip etrafını sararak ona bakmaya başladılar, çocuğa hayran

olmuşlardı. Jimmie bir an için bozuldu, ama o ve büyük çocuk hiç konuşmadan ya da bir anlaşmaya varmadan ateşkes ilan etmiş gibi görünüyorlardı. Hızlıca yan yana gelip diğerlerinin önünde yürümeye başladılar.

"Eh, çok kolay işti," dedi büyük çocuk, kabararak. "Değil mi, Jim?"

"Tabii ki," diye övündü Jimmie. "Hem de çok kolaydı."

Başka bir sınıftandılar artık. Eğer on iki ayrı savaş meydanında savaşıp cesaret madalyası alsalardı bile çocukları daha çok utandıramazlardı.

Bu sırada, tereddüt edecek herkesi alabildiğine küçümseyeceklerini belli eden bir tavır içinde, bu çıktıkları seferle ilgili duygularını açıklamaya tenezzül ettiler. "Eh, hiç de önemli bir şey değildi bu. Size bir şey yapmaz ki," diye anlattılar ötekilere, bıkkınlık dolu bir sesle.

Gruptaki en küçük çocuklardan biri, kendisini göstermeye çok istekliydi ve herkes dikkatini ona yöneltti; tereddüt içindeki çocuk yanlarından geçip giderken onu omuzlarından ittiler. Onu da en nihayetinde bu kaçak keşif gezisini yapmak için ikna ettiler ama çocuk birkaç metre ilerleyebildi. Sonra kıpırtısız bir şekilde, ağzı beş karış açık kalakaldı. Jimmie ile büyük çocuğun bağırışları çocuğun üzerinde hiç etki yapmamıştı.

Mrs. Hannigan elinde bir kova suyla arka verandaya çıkmıştı. Evin bu köşesinden, Trescott'ların arazisinde ahırın arkasında kalan kuytu bölge görülebiliyordu. Kutunun üstündeki canavarı ve çocukları fark etti. Daha iyi görebilmek için elini gözlerine siper etti. Ardından sanki boğazlanıyormuş gibi bir çığlık attı. "Eddie! Eddie! Hemen eve gel!"

Oğlu mızmızlanarak, "Ama neden?" diye sordu.

"Derhal eve gel. Duydun mu beni?"

Diğer çocuklar, içlerinden birinin bu şekilde denetlenmesi karşısında suçlu bir topluluğa has utancı bir süreliğine korumaları gerektiğini düşünmüş gibilerdi; öfkeyle karşı çıkan küçük Hannigan evin kapısından zorla içeri sokulana kadar suçlu suçlu, sessizlik içinde durdular. Mrs. Hannigan gruba doğru delici bir bakış atıp suratını astı ve gözlerini Trescott'ların evine dikti, sanki bu yeni ve güzel yapı kendisine yapılmış bir hakaretti; ardından oğlunun peşinden içeri girdi.

Kutunun üstündeki canavar, siyah örtülü çehresini gökyüzüne çevirmiş, bir ilahinin ritmine uygun şekilde kollarını sallıyordu. "Baksanıza şuna," diye bağırdı küçük bir çocuk. Döndüler ve bu tarif edilemez hareketlerin gizemi ve ciddiyeti karşısında donakaldılar. Kederli ve yavaş bir ezgiydi bu. Gerilediler. İlahi, onları bir cenaze töreninin kudretiyle büyülemiş gibiydi. O kadar dalmışlardı ki doktorun faytonuyla ahıra geldiğini bile duymamışlardı. Trescott arabadan çıkıp atını bağladı ve çocuklara yaklaştı. Onu önce Jimmie gördü ve Jimmie'nin korkmuş halini görenler de o tarafa döndüler.

"Neler oluyor burada, Jimmie?" diye sordu Trescott şaşkınlıkla.

Delikanlı arkadaşlarının önüne geçip durdu ve hiçbir şey söylemedi. Manzaraya göz gezdiren Trescott'un yüzü hafiften karardı.

"Burada ne yapıyorsunuz, Jimmie?"

"Oyun oynuyorduk," diye cevap verdi Jimmie, boğuk bir sesle.

"Neyle oynuyordunuz?"

"Öylesine oynuyorduk."

Trescott ciddi bir ifadeyle diğer çocuklara baktı ve onlardan evlerine gitmelerini rica etti. Hepsi enselenmiş suikastçılar gibi öfkeyle sokağa doğru ilerlediler. Bir çocuğun candan davetini kabul etmiş olsalar bile, başkasının arazi-

sine izinsiz girmek yine de suçtu ve bir anne ya da babanın aniden ortaya çıkışıyla her çeşit bahçeden kovulmaya alışkındılar. Jimmie yıkılmış bir halde arkadaşlarının gidişini seyrediyordu. Bu, babasına ait arazinin ayrıcalıklarını elinde bulunduran bir çocuk olarak bütün itibarını yitirmesi demekti ama zaten daha en başında bu kadar çok çocuğu davet etmeye hakkı olmadığını biliyordu.

Gelgelelim, çocuklar kaldırıma çıktıkları anda başkasının arazisine izinsiz girmiş olmaktan duydukları utancı derhal unuttular ve büyük çocuk o son cesaret gösterisinde kazandığı başarıyı vurgulamak istercesine öne fırladı. Hızla sokaktan yukarı çıkarken, bu gizli maceraya atılmaya yeltenen küçük çocuk arkalardan özgüven dolu bir sesle bağırdı: "Evet, neredeyse ben de yapacaktım, öyle değil mi Willie?"

Büyük çocuk birkaç kelimeyle onu yerle bir etti. "Hah!" diyerek güldü. "Sadece azıcık yaklaşabildin. Bense ta yanına kadar gittim."

Diğer çocuklar o kadar hızlı yürüyorlardı ki küçük çocuk koşturmak zorundaydı, epey arkada kaldı; önlere ulaşıp kendini önemli hissetmeye çalışırken, yürüyen çocukların bacaklarına takılıyor ve o küçük zafer iddiasından bahsederek bir o yana bir bu yana atılıyordu.

XXI

"Bu arada, Grace," dedi Trescott, ofisinin kapısından yemek odasına bakarak. "Okula gitmeden önce Jimmie'yi yanıma göndermeni istiyorum."

Jimmie geldiğinde o kadar sessizce yaklaştı ki Trescott başta onu fark etmedi. "Ah," dedi, vitrinli bir dolaba arkasını dönerek, "gelmişsin bile, genç adam."

"Evet, efendim."

Trescott sandalyesine oturdu ve parmağıyla dalgın dalgın masaya vurmaya başladı. "Jimmie, dün arka bahçede sen ve diğer çocuklar Henry'ye ne yapıyordunuz?"

"Hiçbir şey yapmıyorduk, babacım."

Trescott oğlunun kendisine çevrilmiş gözlerine sertçe baktı. "Onu herhangi bir şekilde kızdırmadığınızdan emin misin? Şimdi söyle bana, tam olarak ne yapıyordunuz?"

"Şey, biz... yani biz... eee... Willie Dalzel dedi ki onun yanına yaklaşamazmışım ve ben de yaklaştım, sonra da o aynısını yaptı; sonra da diğer çocuklar çok korktu ve sonra da... sen geldin."

Trescott homurdandı. Çehresi kederle öyle bulutlandı ki bu durum karşısında şaşkınlığa kapılan delikanlı aniden feryat figan ağlamaya başladı. "Dur, dur. Ağlama, Jim," dedi Trescott, masanın etrafından dolaşarak. "Sadece..." Deri kaplı büyük okuma koltuğuna oturdu ve çocuğu da dizlerine oturttu. "Sadece sana şunu açıklamak istiyorum..."

Jimmie okula gittikten sonra, Trescott sabah ziyaretlerini yapmaya hazırlanırken Doktor Moser'dan bir haber geldi. Moser'ın kız kardeşi vadinin otuz kilometre yukarısındaki eski kır evinde ölüm döşeğindeydi ve Trescott'un en azından o gün için kendi hastalarıyla da ilgilenmesini rica ediyordu. Zarfta her bir vakanın kısa tarihçesi ile şimdiye kadar ne yapıldığına dair bilgiler de vardı. Trescott haberi getiren kişiye bu isteği memnuniyetle yerine getireceğini bildirdi.

Moser'ın listesindeki ilk ismin Winter olduğunu fark etti ama bu ona çok önemli görünmedi. Sırası gelince Winter'ın zilini çaldı. Kapı açılınca, "Günaydın Mrs. Winter," dedi neşeyle. "Doktor Moser'ın bugün kasaba dışına çıkması gerekti ve yerine benim gelmemi rica etti. Küçük kız nasıl bu sabah?"

Mrs. Winter onu büyük bir şaşkınlıkla karşıladı. Sonunda, "İçeri girin! Ben bir kocama bakayım," diyerek aceleyle uzaklaştı. Trescott hole girdi ve sola dönüp oturma odasına geçti.

Az sonra Winter kapının önünde ne yapacağını bilemez halde dikiliyordu. Kıvılcımlar saçan gözlerini Trescott'a dikmişti. Odaya girmek için pek de istekli görünmüyordu. "Ne istiyorsun?" dedi.

"Ne mi istiyorum? Ne mi istiyorum?" diye tekrarladı Trescott, birden başını kaldırarak. Tam ortasına düştüğü bu balta girmemiş ormanda yankılanan sözlerde bir meydan okuyuş algılamıştı.

"Evet, öğrenmek istediğim bu," diye karşılık verdi Winter. "Ne istiyorsun?"

Trescott bir süre sessiz kaldı. Moser'ın notlarına başvurdu. "Kızının durumunun oldukça ağır olduğunu görüyorum," diye açıkladı. "Çok geçmeden bir doktor çağırmanızı öneririm. Çağırdığınız kişiye vermek üzere Doktor Moser'ın notlarının bir kopyasını bırakacağım." Durup bu notları kendi defterinin bir sayfasına geçirdi. Yaprağı yırttı ve kapıya doğru ilerlerken Winter'a uzattı. Winter duvarın dibine iyice sokulup büzülmüştü. Sayfayı Trescott'tan almak için uzandığında başı iyice öne eğik olduğundan eli boşta kaldı. Trescott da hiç uğraşmadan sayfanın diğer adamın ayaklarının dibine uçmasına izin verdi.

"İyi sabahlar," diye seslendi Trescott hole çıkınca. Onun böyle uysalca geri çekilmesi, birdenbire Winter'ı çileden çıkardı. Sanki Trescott'a sıralamak için düşündüğü bütün gerçekleri ancak o zaman hatırlamıştı. Bu nedenle önce peşinden hole çıktı, ardından holden kapıya kadar ve kapıdan verandaya kadar onu takip edip uygun bir mesafeden hummalı bir öfkeyle bağırıp durdu. Trescott soğukkanlı bir şekilde kısrağın başını yola çevirirken Winter hâlâ ciyaklayarak verandada dikiliyordu. Küçük bir köpek gibiydi.

XXII

"Haberleri duydun mu?" diye haykırdı Carrie Dungen, Martha'nın mutfağına hızla dalarken. "Haberleri duydun mu?" Gözleri zevkten parıldıyordu.

"Yok," diye cevapladı Martha'nın kız kardeşi Kate, hevesle öne doğru eğildi. "Ne olmuş? Ne olmuş?"

Carrie muzafferane bir ifadeyle mutfak kapısında duruyordu. "Ah, Doktor Trescott ile Jake Winter arasında korkunç şeyler olmuş. Jake Winter'da böyle yürek olduğunu hiç sanmıyordum ama bu sabah doktora hakkında düşündüklerini söyleyivermiş."

"Şey, hakkında ne düşünüyormuş ki?" diye sordu Martha.

"Ah, ağzına gelen her şeyi söylemiş. Mrs. Howarth güneşliğin arkasından duymuş. Çok korkunç olduğunu söyledi. Şimdi bütün kasaba bunu konuşuyor. Herkes biliyor."

"Doktor karşılık vermemiş mi?"

"Yok! Mrs. Howarth onun tek bir kelime etmediğini söylüyor. Sadece faytonuna doğru yürümüş ve arabayı sakin sakin sürerek oradan ayrılmış. Ama herkes diyor ki Jake ağzına geleni söylemiş."

"Ama ne demiş ki?" diye bağırdı Kate, heyecanlı ve cırtlak bir sesle. Sanki bir şenlikte gibiydi.

"Ah, Theresa Page'in partisinde Henry Johnson onu korkuttuğundan bu yana Sadie'nin hiç iyi olmadığını söylemiş. Nasıl oluyor da onun eşiğinden geçmeye cesaret edebiliyormuş falan filan..."

"Ya sonra?" dedi Martha.

"Ona küfretmiş mi?" dedi Kate, müthiş bir keyifle.

"Hayır, çok değil. Biraz küfretmiş, ama Mrs. Howarth'ın dediğine göre, bir insanın gerçek anlamda çıldırdığında edeceğinden daha fazla değilmiş."

"Demek öyle!" dedi Kate fısıldayarak. "Peki, ona kaba lakaplar da takmış mı?"

İşinin başında olan Martha, bir süredir derin derin düşünmekteydi. Sonunda diğerlerinin sözünü kesti. "Sadie Winter hiç de Henry Johnson'ın kaçtığı o geceden beri hastaymış gibi görünmüyor. O zamandan bu yana neredeyse her gün okula gitti, öyle değil mi?"

İki kadın ani bir öfkeyle ona karşı birleşti. "Okul mu? Okul mu? Ben olsam böyle demezdim. Bunu bir an bile düşünme. Okulmuş!"

Martha lavaboya arkasını döndü. Elinde metal bir kaşık tutuyordu ve sanki onlara saldıracakmış gibiydi. "O günden bu yana Sadie Winter kaç sabah sırtında okul çantasıyla buradan geçti. Nereye gidiyordu? Düğüne mi?"

Bu zihinsel tahakküme uzun süredir alışkın olan diğerleri derhal boyun eğdi.

"Öyle mi?" diye kekeledi Kate. "Onu hiç görmedim."

Carrie Dungen belli belirsiz bir hareket yaptı.

"Doktor Trescott'un yerinde ben olsaydım," diye yüksek sesle haykırdı Martha, "o sefil Jake Winter'ın kafasını kırardım."

Kate ile Carrie, bakışarak bir ittifak kurmuşlardı. "Neden böyle konuştuğunu anlayamıyorum, Martha," diye karşılık verdi Carrie, büyük bir cesaretle. Kate'in gülümsemesinden destek alıyordu. "Küçük kızı neredeyse ölümüne korkutulan ve bu yüzden hastalanan birinin buna öfkelendiği için nasıl suçlanabileceğini anlayamıyorum. Üstelik herkes diyor ki..."

"Of, kimin ne dediği umurumda değil," dedi Martha.

"Pekâlâ ama bütün şehre karşı koyamazsın," diye cevap verdi Carrie, aniden sertçe savunmaya geçerek.

"Evet Martha, bütün kasabaya karşı çıkamazsın," diye cırladı Kate, hemen önderini takip ederek.

"Bütün kasaba mı!" diye haykırdı Martha. "Senin 'bütün kasaba' dediğinin ne olduğunu öğrenmek isterdim. Henry Johnson'dan korkan şu aptal insanlara mı 'bütün kasaba' diyorsun?"

"Ama Martha," diye söze girdi Carrie, orta yolu bulmaya çalışan bir ses tonuyla, "sanki sen ondan korkmuyormuşsun gibi konuşuyorsun!"

"Artık korkmam," diye sertçe karşılık verdi Martha.

"Ah Martha, neler diyorsun böyle!" dedi Kate. "Ne geçiyor aklından! Herkes ondan korkuyor."

Carrie sırıtıyordu. "Onu hiç görmedin, değil mi?" diye sordu, kışkırtarak.

"Hayır," diye kabul etti Martha.

"Pekâlâ, o zaman korkmayacağını nereden biliyorsun?"

Martha ona karşı koydu. "Sen onu hiç gördün mü? Hayır mı? Pekâlâ, o zaman sen *korkacağını* nereden biliyorsun?"

Müttefik güçler koro halinde bağırdı: "Ama Martha, herkes öyle söylüyor. Herkes öyle söylüyor."

"Herkes ne söylüyor?"

"Onu gören herkes ölesiye korktuğunu söylüyor. Sadece kadınlar değil, erkekler de... Korkunçmuş."

Martha başını ciddiyetle salladı. "Ondan korkmamaya çalışırdım."

"Ama ya korkmamak elinden gelmezse?" dedi Kate.

"Evet, bana bak şimdi," diye bağırdı Carrie. "Sana başka bir şey söyleyeceğim. Hannigan'lar yandaki evden taşınacak."

"Onun yüzünden mi?" diye sordu Martha.

Carrie başını salladı. "Mrs. Hannigan'ın kendisi öyle söyledi."

"Hah, bir de bu çıktı!" diye haykırdı Martha. "Taşınacaklar ha? Hadi canım sen de! Nereye taşınacaklarmış?"

"Orchard Bulvarı'na."

"Yok artık! Ev güzel miymiş?"

"O kadarını bilmiyorum. Duymadım. Ama Orchard Bulvarı'nda çok güzel evler var."

"Evet ama hepsi dolu," dedi Kate. "Orchard Bulvarı'nda boş ev yok ki."

"Ah, var tabii ki," dedi Martha. "Hampstead'lerin eski evi boş."

"Ah, tabii," dedi Kate. "Ama ben Mrs. Hannigan'ın orayı seveceğini pek sanmıyorum. Nereye taşınacaklarını merak ettim."

"Hiç haberim yok," diye iç çekti Martha. "Bizim bilmediğimiz bir yer olmalı."

"Pekâlâ," dedi Carrie Dungen, bir süre sessizce düşündükten sonra. "Bunu bulmak çok kolay sonuçta."

"Kim bilir ki buralarda?" diye sordu Kate.

"Mesela Mrs. Smith, işte orada bahçesinde," dedi Carrie, ayağa fırlayarak. Hızla kapıdan çıkarken, Kate ile Martha da pencereye koştular. Basamakların oradan Carrie'nin sesi yankılanıyordu. "Mrs. Smith! Mrs. Smith! Hannigan'ların nereye taşınacağını biliyor musunuz?"

XXIII

Sonbahar tüm gücüyle yaprakları vurmuş, Whilomville'in ağaçları baştan aşağı kızıl ve sarı renklerle kuşanmıştı. Rüzgârlar gitgide sertleşmiş ve evlerin ışık yansıyan pencereleri gecelerin kasvetli moruyla güzelleşmişti. Kuru ve kederli yaprakların akçaağaçlardan dökülmesini seyreden küçük çocuklar, sokaklara yığacakları yaprakları soğuk gecelerde yakacakları vakitlerin hayalini kuruyorlardı.

Üç adam Niagara Bulvarı'ndan aşağı doğru yürüyordu. Yargıç Hagenthorpe'un evine yaklaştıklarında, yargıç da tıpkı beklemekte olan birinin yapacağı gibi hemen adamlara katılıp onlara ayak uydurdu.

"Hazır mısınız, Yargıç Bey?" dedi içlerinden biri.

"Kesinlikle hazırım," diye cevap verdi adam.

Daha sonra dördü birlikte Trescott'un evine yürüdüler. Trescott misafirlerini o sırada bir şeyler okuduğu ofisinde kabul etti. Bu çok etkin ve etkili dört yurttaşın kendisini ziyaret etmesine şaşırmış gibiydi ama bir şey söylemedi.

Herkes oturduktan sonra Trescott beklenti dolu gözlerle her birinin yüzüne baktı. Kısa bir sessizlik oldu. Bu sessizlik, dört yüz bin dolar değerinde olan ama bir milyondan fazla edeceği söylenen bir toptancı mağazasının sahibi John Twelve tarafından bozuldu.

"Evet doktor," dedi, kısa bir kahkahanın eşliğinde. "Sanırım daha en başından, bizi hiç ilgilendirmeyen bir şeye müdahil olmak için buraya geldiğimizi kabul etmeliyiz."

"Pekâlâ, nedir bu?" diye sordu Trescott, teker teker her birinin yüzüne yeniden bakarak. Özellikle Yargıç Hagenthorpe'a hitap ediyor gibiydi ama yaşlı adam derin düşüncelere dalmış vaziyette çenesini bastonuna dayamıştı ve ona bakmıyordu.

"Hiç kimsenin üzerine pek konuşmadığı şey hakkında..." dedi Twelve. "Henry Johnson hakkında."

Trescott sandalyesinde iyice doğruldu. "Evet?" dedi.

Ne hakkında konuşacaklarını belirtmiş olan Twelve artık daha rahatlamış görünüyordu. "Evet," diye cevap verdi sakince, "sizinle bu konuda konuşmak istemiştik."

"Evet?" dedi yine Trescott.

Twelve aniden taarruza geçti. "Trescott, sizi severiz ve sizinle bu mesele hakkında konuşmaya geldik. Aslında bu bizim işimiz değil ve bu konunun bizi ilgilendirmeyeceğini

söylemenize de alınmam; ama sessiz kalıp sizin kendinizi mahvetmenize izin vermeyeceğim. Hepimiz böyle düşünüyoruz."

"Ben kendimi mahvetmiyorum," diye cevap verdi Trescott.

"Evet, belki tam olarak kendinizi mahvetmiyorsunuz," dedi Twelve yavaşça, "ama kendinize çok zarar veriyorsunuz. Şehrin önde gelen doktoruyken şimdi en geriye düştünüz. Bunun ana nedeni, her daim çok sayıda düşüncesiz aptalın olması tabii ama yine de durumu değiştirmez."

Daha önce hiç ağzını açmamış olan bir adam ciddiyetle, "Mesele kadınlar," dedi.

"Neyse, söylemek istediğim şey şu," diye devam etti Twelve. "Dünyada çok sayıda ahmak olsa da onlara karşı koyarak kendinizi mahvetmeniz için bir neden göremiyoruz. Onlara hiçbir şey öğretemezsiniz, biliyorsunuz."

"Onlara bir şey öğretmeye çalışmıyorum." Trescott yorgun argın gülümsedi. "Bu şey meselesi... yani..."

"Yaptıklarınızdan dolayı çoğumuz size hayranlık duyuyoruz," diye araya girdi Twelve, "ama bu bütün o sersemlerin fikrini değiştirmeyecek."

"Kadınların," dedi yine bu fikrin destekçisi adam.

"Evet, size söylemek istediğim şey aslında şu," dedi Twelve. "Sizi bu sıkıntıdan kurtarmak ve eski halinize döndürmek istiyoruz. Hayatınızı bu berbat dik kafalılığınızla mahvediyorsunuz. Elbette bu sıradan bir durum değil ama bunun bir yolu olmalı... Yani oyunu bir şekilde kazanmanın bir yolu olmalı, anlıyor musunuz? Bu yüzden bu konuyu aramızda etraflıca konuştuk, yaklaşık on iki kişi falan ve dediğim gibi kendi işimize bakmamızı söylerseniz, yine bildiğinizi yapın ama bunu defalarca konuştuk ve yapılacak tek şeyin, Johnson'ı vadide bir yere götürüp bırakmak olduğu konusunda karara vardık..."

Trescott yorgun bir ifadeyle konuştu. "Anlamıyorsunuz, dostum. Herkes ondan o kadar korkuyor ki onun bakımıyla doğru düzgün ilgilenmiyorlar bile. Kimse ona benim baktığım gibi bakamaz."

"Ama Clarence Dağı'nın ötesinde Henry'ye vermek istediğim, artık kullanılmayan bir çiftliğim var," diye haykırdı Twelve, gücenmiş bir halde. "Ve eğer siz... eğer siz... ve siz eviniz öyle yanıp giderken... şey... bütün delikanlılar sizi bu sorumluluktan kurtarmaya hazırdı... ve..."

Trescott ayağa kalkıp pencereye doğru yürüdü. Sırtını onlara döndü. Diğerleri sessizlik içinde bekliyordu. Döndüğünde yüzü gölgeler içindeydi. "Hayır John Twelve," dedi, "böyle bir şey olmayacak."

Yine bir sessizlik oldu, derken adamlardan biri sandalyesinde kıpırdanmaya başladı.

"Peki o zaman, bir kamu kurumu..." diye söze başladı.

"Hayır," dedi Trescott, "kamu kurumlarının hepsi çok iyi ama Henry onlardan birine gitmeyecek."

Bu topluluğun arka tarafında yaşlı Yargıç Hagenthorpe düşünceli bir edayla bastonunun cilalanmış fildişi başını sıvazlıyordu.

XXIV

Trescott ayaklarını sertçe yere vurarak biriken karı temizledi ve omzundaki kar tanelerini silkeledi. Eve girdiğinde hemen yemek odasına gitti, sonra da oturma odasına geçti. Jimmie oradaydı; zürafalarla, kaplanlarla ve timsahlarla dolu koca bir kitabı okuyordu zorlana zorlana.

"Annen nerede, Jimmie?" diye sordu Trescott.

"Bilmiyorum, babacım," diye cevap verdi çocuk. "Sanırım üst katta."

Trescott merdivenin başına gidip seslendi ama cevap gelmedi. Küçük misafir odasının kapısının açık olduğunu görünce içeri girdi. Oda, büyük sobanın önündeki dört mika camdan yansıyan loş ışıkla yıkanıyordu. Gözleri karanlığa alışınca, karısının bir koltuğa kıvrılmış olduğunu gördü. Yanına yaklaştı. "Ne oldu, Grace," dedi, "sana seslendiğimi duymadın mı?"

Kadın hiç cevap vermedi, adam koltuğa doğru eğilince kadının yastıkla hıçkırıklarını bastırmaya çalıştığını fark etti.

"Grace!" diye bağırdı. "Sen ağlıyorsun!"

Kadın başını kaldırdı. "Başım ağrıyor, başım korkunç derecede ağrıyor, Ned."

"Başın mı ağrıyor?" diye tekrarladı Trescott, şüpheyle ve şaşkınlıkla.

Kadının koltuğunun yanına bir sandalye çekti. Daha sonra gözlerini o mat kızıl camdan yansıyan ışığa dikmişken, küçük bir masanın sobaya yaklaştırılmış olduğunu gördü; masanın üstü bir sürü küçük fincan ve dokunulmamış kek tabaklarıyla doluydu. Günlerden çarşamba olduğunu hatırladı; çarşambaları karısının kabul günüydü.

"Bugün kimler vardı, Gracie?" diye sordu.

Omzunun üstünden bir mırıltı duyuldu: "Mrs. Twelve."

"Öyle mi?" dedi adam. "Şey, Anna Hagenthorpe gelmedi mi?"

Omzunun üstündeki mırıltı devam etti: "Sağlığı pek iyi değilmiş."

Fincanlara şöyle bir bakan Trescott farkında olmadan onları saydı. On beş tane fincan vardı. "Geçti artık," dedi. "Ağlama, Grace. Ağlama."

Rüzgâr evin çevresinde uğulduyordu ve kar taneleri pencerelere yanlamasına çarpıyordu. Ara sıra sobadaki kömür

gürültüyle parçalanıyor ve sobanın önündeki dört mika cam yeni bir kızıllıkla parlıyordu. Karısının başı omzunda öylece otururken, Trescott kendini yeniden fincanları saymaya çalışırken buldu. On beş tane fincan vardı.